

VII. izvestje
knezoškofijske privatne
gimnazije
v zavodu sv. Stanislava
v Št. Vidu nad Ljubljano
o šolskem letu 1911/1912.

Izdalo ravnateljstvo.

Vsebina:

1. Izreka v poeziji. Spisal dr. Anton Breznik.
2. Šolska poročila. Sestavil ravnatelj.

Št. Vid nad Ljubljano, 1912.

Založilo vodstvo zavoda sv. Stanislava.
Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani.

VII. izvestje

knezoškofijske privatne gimnazije

v zavodu sv. Stanislava

v Št. Vidu nad Ljubljano

o šolskem letu 1911/12.

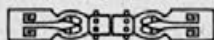
Izdalo ravnateljstvo.

Vsebina:

1. **Izreka v poeziji.** Spisal dr. Anton Breznik.
2. **Šolska poročila.** Sestavil ravnatelj.

Št. Vid nad Ljubljano, 1912.

Založilo vodstvo zavoda sv. Stanislava.

Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Journal of the

Board of Directors

of the

City of New York

for the year ending

December 31, 1907

Printed by the

City of New York

Izreka v poeziji.

Spisal dr. Anton Breznik.

Namen nastopnih vrstic je, pokazati na primere, kjer se sme ali celo mora delati razlika v izreki med vezano in nevezano besedo. Poleg tega vprašanja so dodana spisku še nekatere opomnje iz slovenskega stihotvorstva, katere so z izreko vezane besede v najtesnejši zvezi.

Pisati o razliki v izreki med vezano in nevezano besedo je pri nas jako nehvaležno delo. Saj so razširjene po učnih knjigah celo trditve, da slovenščina sploh ne dela razločka niti med pisavo in navadno izreko. Tako piše Levec¹ v svojem Slov. pravopisu: „Glasove v slovenskih besedah in v besedah, ki jih govorimo za slovenske, pišemo tako, kakor jih čuje izgovarjati uho. Edino izjemo dela soglasnik l“ (str. 6): Nekoliko bolje, dasi ne natančno, uči vendar Janežič-Sketova slovnica že blizu 50 let: „Glavno pravopisno pravilo nam bodi: Piši po glasu z vednim ozirom na izpeljavo!“ (10. izd., 15). Na razliko med pisavo in izreko naše učne knjige doslej sploh še niso opozarjale in niso samo k pravilni izreki ničesar pripomogle, temuč so s tem pri več jezikovnih prikaznih naravnost škodovala.

Da bi bile naše učne knjige opozarjale na razliko med izreko vezane in nevezane besede, bi bilo potemtakem celo nenaravno, zlasti ko še niso omenjale razlike med vezano in nevezano besedo niti v pisavi.

Vkljub temu pa so ustanovili pesniki tudi pri nas svoj pravopis, ki se ne ujema z Levčevim in imajo svojo slovnico, ki ni narejena po Janežič-Sketovi. Oprti na slavni stari privilegij „licentiae poeticae“ se pesniki tudi pri nas nočejo ukloniti doslednosti knjižne pisave in izreke, temuč rabijo mnogo dialektičnih glasovnih prikazni, v katerih se laže gibljejo in izražajo. Pri nas jim teh pravic pristojne oblasti doslej še niso priznale in se morajo naši pesniki sklicevati samo na mednarodno pesniško pravo, po katerem so se take pravice priznavale pesnikom vseh narodov in vseh časov.

Čas bi bil že tudi pri nas, da se ozre slovnica po vseh navidezni nedoslednostih, ki jih rabijo pesniki, in jim pokaže, kaj jim naš jezik

¹ O načelno pogrešenem Levčevem Slov. pravopisu bom govoril ob prvi priliki v posebnem članku.

poleg normalnega pravopisa in normalne izreke še dovoljuje in česa ne. Mnogo jezičnih pojavov, katerih ne upošteva normalna slovnica, so sicer pesniki sami dobro opazovali, ali v mnogo rečeh so zabredli na napačno pot, česar jim pa ni šteti v zlo, ker so bili v tem oziru popolnoma sami sebi prepuščeni.

Pokazati, kaj bi bilo v tem oziru dovoljeno ali nedovoljeno in kako naj se določi izreka v nekaterih pesniških posebnostih, naj nam bo dopuščeno v sledečih odstavkih.

I. u-v.

Eno izmed najpogostnejših takih razlik nahajamo pri rabi: *u* oziroma *v*. V slovenski pisavi se predpona *v* (n. pr. vstati, vtakniti, vneti . . .) strogo loči od predpone *u* (n. pr. usmiliti se, umreti, utegniti, ukazati, ukrasti . . .), toda izreka ne pozna tu nobenega razločka, in vsa slovenska narečja izgovarjajo obe predponi enako. Na zahodu se govori na koncu besed in pred nemimi soglasniki (c, č, f, h, k, p, s, š, t) za o b a primera glas *u*, pred zvenečimi soglasniki (g, b, z, ž, d, l, m, n, r, j) pa zopet za o b a primera večinoma glas *u*.¹ Ker so zahodna narečja podlaga knjižne izreke, velja ta izreka tudi za normalno ali knjižno slovensko. Na vzhodu pa je v navadi drugačna izreka: na koncu besed in pred nemimi soglasniki se govori za o b a primera glas *f* (fstati, ftakniti, fsmiliti se, ftegniti, fkrasti, fkazati), pred zvenečimi soglasniki pa se govori v o b e h primerih labialni, trdi *v* (ki je mnogo trši od kranjsko-koroško-primorskega), n. pr. vneti, vmreti itd. Ker so narečja s to izreko v veliki manjšini nasproti onim, se taka izreka ne smatra za normalno, kar priznava tudi jezikoslovec, ki po svoji domovini sam govori tako, t. j. dr. Ilešič. On piše: „Severni in vzhodni Štajerci čitajo besede: ovca, bratov, pevcev: ofca, bratof, pefcef. Za moje uho je štajerska izreka mnogo krepkejša izreka nego izreka: ouca, bratou, peuceu, a priznam, da pravice v knjižnem jeziku *f* pač nima“ (Lj. Zvon 18, 677).

Enaka izreka velja za vsak *v*, naj se že potem rabi kot predpona ali kot predlog ali pa naj spada k deblu, kjer stoji pred kakim soglasnikom (n. pr. vsak, vdova, vleči . . .)

Izreka *u-v* se pa nekoliko izpremeni na zahodu (kar velja zopet za o b a primera isto), a ko stoji pred njim kak samoglasnik; tedaj se *u* oziroma *v* zveže s predstoječim samoglasnikom v en glas, ki se govori diftongično. To pa velja seveda samo za nepretrgan izgovor. Ako napravimo med obema glasovoma oddih ali pre-

¹ Glas *v* se more govoriti le pred l, r, j. Pred ostalimi soglasniki se more *v* govoriti le tam, kjer poznajo labialni, trdi *v* — kar je pa na zahodu razen v Beli Krajini jako redko, in se zato na zapadu sliši le *u*.

sledek, se sliši vsak glas posebej, vsled česar ne more nastati diftong ali dvoglasnik. Toda ta diftongična izreka je znana samo na zahodu in je ne poznajo tam, kjer ne poznajo glasu *u*, temuč le *f* in trdi *v*, to je v prvi vrsti na vzhodu. Za knjižni jezik pa je diftongična izreka upravičena.

Normalno se v knjižnem govoru besede kakor: vztrajati, vzdigniti, vsak, vštric, vdova ... govore tako-le: ustrajati, uzdigniti, usak, užtric, udova. Ako pa stoji pred temi kak samoglasnik, se glas *u* govori diftongično, n. pr. dalje časa vztrajati: ča-sau-s-tra-ja-ti; ga vzdigniti: gauz-dig-ni-ti; ni vsak: niū-sak; ne vštric: neū-štric; bo vdova: bou-do-va ...

Iz povedanega je tudi očitno, da se potem izreka čisto nič ne izpremeni ali se piše n. pr. ubiti ali vbiti, udreti ali vdreti, ugnati ali vgnati, ugrizniti ali vgrizniti, unesti ali vnesti, usekati ali vsekati, usuti ali vsuti itd., kakor se to v naši novejši pisavi umetno loči.

Tako je v normalnem govoru.¹

Toda za pesnika ni normalno samo to, kar zahteva knjižna izreka, temuč se sme ravnati tudi po drugih posebnostih, ki so jih razvila narečja — v tem obstaja pač licentia poetica! Pesnik rabi lahko vse naštete primere brez razločka in sme poleg tega vokale vezati diftongično ali pa jih razdruževati, kakor mu za zlog bolj služi. Te svobodne izbire so se naši pesniki tudi v resnici posluževali in so jo starejši znali bolj ceniti kakor mlajši, vendar je pa popolnoma tudi mlajši niso zavrgli.

V nastopnem hočemo podati nekak pregled, kako so se naši pesniki svobodno gibali med *u* in *v*, *u* in *f*, med diftongično in nediftongično rabo dveh samoglasnikov.

Vzemimo najprej *v* oziroma *u* kot predpono in kot debelski glas. Starejši pesniki so se posluževali vseh teh svoboščin; Prešeren ima n. pr.:

Sej vém, de móra vsak umrét';

Toda v isti kitici:

Vesélo čém živéti
Junaško vmreti. (Poezije I. 1847, str. 24.)

Enako:

Ako mór'te, omečíte — Neusmiljeno sercé! (6).

Toda dve strani naprej:

Tí si kríva — Déklíca nevsmiljena! (8).

¹ Levec v Slov. pravopisu in Sket v Slov. slovnici sicer še vedno trdita, da slovenščina nima diftongov, toda to trdita le o pisavi (!), ne pa o govoru; kajti Levec n. pr. piše: „Dvoglasnikov (diftongov) slovenščina nima in jih tudi ne trpi; zatorej pišemo (sic!): Avstrija: Avstrija ...“ (str. 5). Še bolj imenitno se izraža Janežič-Sketova slovnica, ko piše: „Dvoglasnikov pisna (!) slovenščina nima; le v ljudskem govoru (sic!) se nahajajo dvoglasniške zveze, kakor nou (nov) ...“ (str. 1). Kdor loči črke od glasov, bo vedel, koliko je tu ura bila!

Ali: Ko se záte je unélo (15); šestkrat se sercé uname (102).

Toda na drugem mestu:

Zdáj ljubezen tvôja vneta (33).

Drug primer: Brezúp prihódnjih oduzét' spred oči (36).

Toda: Bilâ sercâ ni próstost mên' odvzéta (104);
Odvzáme úp jim vse pomóči ptuje (171).

v se mora v teh dveh primerih (odvzeta, odvzame) brati brez-zložno, s trdo izreko, kakor je znana vzhodnim Slovencem.

Ali: Gorjé siróti vbógi (58).

Toda: Skerbí in hude léta — Moré ubózga kméta (23).

Ali: Kaj prida slíš'jo všésa náše ráde (101).
Pogovor, ko na všésa več ne bije (101).

Toda: In právili so si tám na uhó (86).
Nobêna lúč se skoz oblák ne vkrade (162).
Bo vstrašil, od njegâ napréj podèni (157).

Ali: Kar v búkvah je natisnjen'ga upije (101).

Toda: Eden hváli in spét drugi vpije: „fej te bodi!“ (123).

Ali: Petrárkovo biló sercé užgano (104).

Toda: Kák si za sréčo človéstva bil vžgán (27).

Ali: Od oči so túdi mèni se vzdígnile tamnice (120).

Toda: Up mi vzdígni (9); vesélo véle vzdígnile glavice (144).

Ali: Doklér ji réje zmanjka, in ugasne (163).

Toda: De préd, ko vgásnila smert móč plaména (148).

Kakor je bilo že opomnjeno, se mora v pred nemimi soglasniki, kjer ne stoji pred njim samoglasnik, brati kot *f*, torej *n. pr.*:

„Bog vsmili se!“ zdihuje (str. 58).⁷

Vsmili se — se mora brati tu: fsmili se; če stoji samoglasnik spredaj, se bere diftongično, *n. pr.*:

Déklica névsmiljena — se bere: neú-smi-lje-na.

Enako z *f* se bere *n. pr.*:

Vpijánite od sládkiga se strupa (156).

Lepóta, ljubeznívnost vsâ

Je, kákoršna je préd bilâ (19)

vsâ se bere tu: fsâ.

Ali: Šverk! z tánkó šibo jih vsmodí (66)

se bere: fsmodi.

Pred zvenečimi soglasniki pa se *v*, kjer ne sme imeti zloga, bere s trdim *v*, kakor ga govore Belokranjci in vzhodni Štajerci, *n. pr.*

Vmirile pèrsi, líca se zjasnile (143);
 Vzdigváti vídi léva jézno glávo (162);
 Ki v njému tvója ga ljubezen vname (186).

Bodi dovolj! Izmed obilice zgledov smo izbrali le nekaj najznačilnejših, da pokažemo, kako dober čut je imel Prešeren za vse jezične posebnosti.

Poznejši pesniki so se posluževali sicer teh svoboščin v nekoliko manjši meri, toda zavrgel jih ni do danes še niti najmlajši pesniški rod. Novice, Glasnik, Dunajski Zvon in tudi še prvi letniki Ljubljanskega Zvona so se v tem oziru zelo svobodno gibali, za kar je dovolj zgledov skoro v vsaki pesmi. Tu hočemo navesti le nekaj bolj značilnih! Tako rabi n. pr. Cegnar v isti pesmi:

Zaróbljeno udovo na Smirno tirajo;
 Toda: V domačo zemljo vdovo na Kios odnesó
 (Glasnik, 1859, III., zv. 39, 40)).

Stritar: V njej zdihi v sládke nam so gláse vbрани;
 toda v isti pesmi: Ubere strune, — pesem jame peti (D. Zv. II, 220).

Stritar je visoko cenil to prostost tudi še v poznejši dobi; tako rabi n. pr. v Olgi:

Vetrom daj „supine“ svoje
 In nevkretne „aoriste“ (Lj. Zv. 13. 287),
 toda v isti pesmi: V tuji hiši neukretnim,
 Páglavcem glavé bistríti (str. 289);
 Vsmiljenja oba sta vredna (292).

Toda: Usmiljenje naj nas druží in vodi (322).

Za Prešernom jo je Gregorčič najbolj znal ceniti. Pri njem se obojna raba nahaja zelo pogosto, n. pr.:

V isti pesmi rabi:

Sirota uboga;
 To vbogo sercé (D. Zv. 6. 145).
 Kedó naj pač ga vživa (Lj. Zv. 2. 409).

Toda: Kako te z veseljem mi duša uživa (l. c. 422).

Krilan-Pagliaruzzi ima n. pr.:

Ustane car, počasi k oknu stopi (Lj. Z. 3. 35);
 toda: Padajo visoke smreke — zopet vstajajo ob potih (l. c. 547).
 Ali: A s polja se krik uzdigne (l. c. 548);

toda v isti pesmi: Bel golob se vzdigne kvišku (Krilan, l. c. 546).

Navedimo še nekaj primerov, v katerih se je rabil v za pisni *u*, iz poznejših letnikov Lj. Zvona, da se vidi, kako se je ta pojav vzdrževal do danes v naši poeziji.

Kreposti ni jim vzela še — Vmorila ne duha, Funtek l. c. 3. 97.
Vživaj, kakor da ti je še danes vmreti (6. 287).
A kvišku upe dvigne — In vsliši ga nebo (7. 154).
Čemú peháš nevsmilna me, srdita, Zamejski (8. 525).
Noben ga vladar ne vdrži, Cankar-Trošan (15. 3).
In skozi okna vhaaja beli dan (15. 224).
Vmoril njeno bo srce (15. 290).
Če dosegel z naporom si, trdom
In v znoji obraza kak vspeh — Askerc (15. 193).
V hipu vtihnje govorjenje sladko, Cankar-Trošan (15. 458).
Umrla bo vbožica mi (16. 265).
Na cvet planinski mi spomin nikdar ne vmre, Breda (16. 221).

V isti pesmi ima Laščan:

Kako pogledi so pohlevno vprti (17. 390),
in pa: Oči upre strmeče v znano sobo (l. c. 583).
Mirno spijo vtrujeni vojščaki . . .
Vklonil se ji je i Grk oholi, Feod. Sokol (18. 129).
Zvabiš, da vničiš fakirja; vgasne oko; vtihnul takoj — Aleksandrov
(18. 257—258).
Uzdihne in rosno oko — zakrije s tresočo roko, Resman (16. 458).
Pridite, nevihte ve — pridi, burno ti življenje —
Pridi, šumno koprnenje — preupijte mi srce, Aleksandrov (19. 535).

V isti pesmi ima E. K.:

V nebo oči upiram — kjer zvezde se žare;
Ti zvezda migljajoča — V te vpiram rad oči (19. 651).

Za to svobodo so dobro vedeli tudi Dom in Svetovi pesniki;
tako pišejo:

Glej, mož se najmlajši vjunači in pravi;

toda še v isti pesmi:

Že pozna je noč in še bolj duh upije, A. Hribar (2. 133).

Enako nahajamo:

unel (3. 47), jo vbero (3. 48).

V vodo vpirata poglede, Finžgar (12. 356).

Kakor naštete pojave, tako so znali pesniki opazovati pravilno tudi *v* oziroma *u* kot predlog. Glede pravilne izreke tega predloga je pomniti, da se *v* govori kot *v* le tedaj, ako se strne z nastopnim samostalnikom tako tesno, da *v* sam ne tvori zloga; ako pa stoji *v* sam zase in tvori zlog, se izreka kot *u*. To velja za zapadno in knjižno izreko; na vzhodu pa, kakor že omenjeno, ne poznajo glasu

u, temuč *f*, ki stoji pred nemimi soglasniki; pesniki smejo uporabljati vse tri slučaje.

Tako se rabi:

V bor se postavijo, vdarijo se na obrežju potoka,
In pa mečejo eden *u* družega pike jeklenke (Glasnik, 1861, 7. zv. 50).
Glej, neoprana *u* hiši leži prelepa obleka; Suman na mnogo mestih
(Glasnik, 1865, 257).

Posebno rad je rabil predlog *v* kot poseben zlog Gregorčič; on ima n. pr.:

V ozidje se ozko oziram — *U* célici bivam nad petdeset let.
Takó sem *u* službi osivel (v isti pesmi, D. Zv. 6. 17).
U zorni mladósti (D. Zv. 6, 145).

Drevó rastoče v vinskem bregu,
Lepó zelěno v belem snegu . . .
Pozdravljam te, srčnó, srčnó!
Kot ótok travnat *u* puščavi, Oljki (Lj. Zv. 2. 227).

Da tvori predlog *v*, če se izgovarja sam zase, pravi zlog, so čutili še tudi drugi pesniki; toda čisto napačna šolska izreka, ki jo pri šolanih ljudeh pogosto srčavamo, je premotila več pesnikov, da so pisali predlog, kadar so ga izrekli samostojno, kot *vě*, kar se je govorilo kot *vъ* in je za slovensko fonetiko prava spaka!

Ta nestvor so rabili v Lj. Zvonu J. Kržišnik, T. Doksov, J. Kostanjevec in Fr. Gestrin.

J. Kržišnik ima sledeče primere:

Vě lice lep in ljub in zorán, (1884)
Vě duši milozlate sanje . . .
Obrazi sreče nekedanje
Lehnó mi v duhu vstajajo,
Prijazno se v srcé prisměje
Nebesno lép in svež obraz
Milóto mi *vě* prsi véje (5. 210).
Vě vročih solzah déva plaka (5. 642),
Dom páda zlim vragom *vě* plen (l. c. 643),
I jaz *vě* boji zlem doživem (l. c. 645).
Vě cěrkvi moli mati (6. 483),
Vě zelene lipe hladni sénci (7. 468).

T. Doksov-Jesenko:

Vě življenja burnem hrupu (6. 199).

J. Kostanjevec:

Kakor *vě* rojstni daljni mi vási (7. 202).

Fr. Gestrin:

Vě bóji z naravo samó spet pogine (7. 612).

Pravilno se mora namesto *vě* pisati in govoriti v vseh teh primerih *u*, kar nahajamo že v zgoraj omenjenih zgledih.

Kjer predlog *v* ne stoji sam zase, se mora brati potemtakem v pesmih pred nemimi soglasniki kot *f*, pred zvnečimi pa kot trdi, labialni *v*, ki ne dela zloga — če ne stoji pred njim kak samoglasnik; zakaj če stoji pred njim samoglasnik, potegne predlog *v* nase in se govori oba glasu diftongično, n. pr.:

Věčkrat, ko vtrúdena prázniga hrúpa

V misli zamáknjena sáma sedíš,

Vsíli v spominj se ti pevic brez upa (Prešeren; Poezije, 17).

Ko vtrúdena — se bere diftongično: Kou-trú-de-na. V misli — se mora brati s trdim *v*: vmi-sli. Vsíli v spominj — se bere: fsí-liú-spominj.

Ne na Dúnaj, v Grádec, v Tèrst (Prešeren, 29).

V Gradec — se bere: vgra-dec; v Tèrst: ftèrst.

Kakor tukaj, se bere *v* v vseh enakih položajih; tako se bere n. pr.

Ondu pot jim (sc. mislim) je zvršena,

Vz hišo k oknu se popnó (F. Gestrin, Lj. Zv. 8. 17).

Vz hišo — se bere: fshi-šo-kók-nu-se-po-pnó.

Predvčerašnjem v vrtu sedela je (Radinski, Lj. Zv. 8. 577).

To se bere: Pret-fčè-rašnjem.

Pel bi ji na jutro,

Pel bi celi danek,

Pel bi ji po noči

V vse blažilni sanek, Srpoš (Lj. Zv. 18. 435).

Bere se: fse-bla-žil-ni-sa-nek.

Nobene besede . . . Le znamenja mnoga

Čas včrtal je kamenu, nánja strmim (Lj. Zv. 12. 486).

Bere se: Čas-fčèr-taú-je-ka-me-nu itd.

Toda: Duši svoji včrtal sliko (Lj. Zv. 11. 208)

se bere: Dú-ši-svo-jíu-čèr-taú itd.

Ko v spanji pést krvava bode

Srcá odvzela zopet del (Lj. Zv. 10. 450).

Bere se: Kou-spa-nji-pest itd. Sèr-cá-od-vzé-la itd. — „Vze-“ se mora brati enozložno.

Opomnja. Pri predlogu *vz-* se more *v* z ozirom na soglasno narodno izreko in dolgotrajno starejšo pisavo *v* izpuščati. Kadar se piše *vz-* z ozirom na narodno govornico prisiljeno, se sme v branju pesmi brati samo z oziroma *s*.

In narod vzdihuje in joče (Gangl, Sol. čit. I, 128).

To beremo lahko tudi tako: Na-rod-zdi-hu-je itd. Enako smemo brati brez *v*:

Iz mislij globokih tedaj vznujen, Medved (Lj. Zv. 11. 705).

Vztrepeče mladenka, v obraz se zardí (l. c. 705).

Vzprejmi ga k sebi iz temé (l. c. 11. 680).

Po bliskovo pušica zrak vzfrčí (l. c. 9. 104).

Vztrepeče, vzprejmi, vzfrčí — se bere: strepeče, sprejmi, sfrčí.

Isto veljavo v izreki ima *v* tudi tedaj, kadar stoji za kakim soglasnikom koncem besede ali v odprtem zlogu. Na zahodu se govori *u*, ki ima svoj zlog, na vzhodu pa *f*, ki seveda ne tvori zase zloga. Pesniki smejo rabiti oboje, kakor jim pri tvoritvi zlogov bolje kaže. Primer:

Krasno se zunaj žari, a črv ga znotraj razjeda;

toda v isti elegiji:

Oj samopašni ti črv, ti jim razjedaš osrčje, Stritar

(Slov. čit. za V. in VI. razr.³ 292).

V prvi vrstici se bere: a-č**ř**-ru-ga-zno-traj itd. V drugi pa se mora brati *v* brez zloga: oj samopašni ti č**ř**řf

Brati se mora *f* enako:

Ti črv pozemeljski, ti človek nori, Kette (Lj. Zv. 19. 197).

Črv, ki viješ se po prahu, M. Valjavec (Poezije, Sl. M. 99).

Otróci zmrznejo mi v jedni uri,

Drv prosim malo, da se peč zakuri, Aškerc (Lj. Zv. 6. 2).

Kdaj nam zláta zloga sine?

V knjigo se zaril je črv,

V knjigo, ki doslej samica

K zlogi bila nam je brv,¹ Bistran-Medved (Lj. Zv. 12. 26).

Ako pa le-ta *v* ne stoji na koncu besed ali ako se izgovarja v zaprtem zlogu ali ako mu sledi kak zveneč samoglasnik, se mora izrekati kot trdi ali labialni *v*, kakor je po naših pravilih že samoposebi očitno, n. pr.:

Često smeje se oko,

Kaplje tèmno krvne vró, Alastor (Lj. Zv. 11. 706).

Tèmno krvne vró — se bere: t**ř**m-no-k**ř**ř-v**ř**eu-ró.

In zadrgrnívši vrv okrog vratú si

Visí na njéj, Aškerc (Lj. Zv. 10. 193).

Vrv okrog vratu se bere: v**ř**ř-vo-krog-vratu. Kdor bi hotel napraviti med vro in okrog oddih in presledek, mora seveda brati: v**ř**řf || okrog.

¹ Tako velja za knjižni in normalni govor. V narečjih je ohranjena kakor znano še starejša enozložna izreka: črũ, brũ, drũ, vrũ ... ki pa je predaleč od načel knjižne pisave in izreke in je zato v normalnem govoru ni priporočati.

Več ni nosil drv naprodaj, M. Valjavec (l. c. 98).

Drv naprodaj — se bere lahko tudi: dʒr-vna-pro-daj; ali pa: dʒrf || naprodaj.

Le hūjši se je zbudil červ nekdanji, Prešeren (174).

Červ nekdanji: čʒr-vnek-da-nji ali pa: čʒrf || nekdanji.

Za pesnike bi se na podlagi navedenih primerov postavilo sledeče praktično načelo: Kjer ima pisava v začetku besede (pred naslednjim soglasnikom) ali na koncu besede (za soglasnikom) *v*, se more le-ta rabiti kot *v* ali kot *u*; in narobe, kjer se piše v takem slučaju *u*, se more le-ta rabiti kot *u* ali kot *v*.

II. Posebej o zevu.

Veliko manj kakor pri ravnokar omenjenem *v-u* so upoštevali slovenski pesniki načela ljudske izreke pri ostalih samoglasnikih. Zahodna slovenska narečja spajajo namreč dva zaporedna samoglasnika, ako si v nepretrganem izgovoru sledita drug za drugim, v en sam glasnik, tako da se s tem odpravlja zev ali hiat, kakor se po šolsko pravi. To glasovno spajanje so posnemali tudi nekateri starejši pesniki. Čisto neznan pa to vezanje tudi najmlajšim pesnikom ni, dasi se ne vrši formalno pod imenom „odpravljanja zeva“.

Spajanje samoglasnikov, ki jih je treba izgovarjati s sinicezo, nahajamo n. pr. pri Prešernu:

Al sercé mi drúgo vstvári,
Al počákaj, de to bit'
V pèrsih néha, — Bóg te obári!
Préd ní móč te pozabit'. (Poezije, 14).

Bog te obari — se bere: Bók-teō-bári.

Zelo rad je rabil spajanje pesnik C e g n a r; on ima n. pr.:

Prah na glavo trosi tužno ljudstvo,
Svete cerkve obiskuje boso,
Dela obljube na vsih božjih potih (Glas. 858, I. 161).

Hodi pevec ob bregovih Save
Strune ubira, slavno pesem poje (l. c. 164).

Zgodba pravi, da imajo
V vsaki luni druge obraze (Glas. 859, III. zv. 78).

Ko se v puščavi solnce je stemnilo,
Peščene vihre Beduina objele (Gl. 59, IV. 161).

Z elizijo se bere:

Ko zjutraj solnčni žark na gore lije,
Ko zvonček beli iz talne zemlje klije (Gl. 60, V. 65).

Oblakov truma oblegla je višave
In v nedro svit nebeskih zvezd zavila (l. c. 161).

Znano je tudi S. Jenku :

Al' gorje, ko upade
Sercu sladki up,
Ko spoznanja strup
Lastni volji v kljub
Zadnjo na do ukrade. (Glas. 862, VIII. 373).

Redno rabi to J. Jurčič:

Z levico za berzdo kobilo derži
Z desnico okervavljeno orožje vihti (Gl. 864, X. 197).

Zadnja vrsta se bere z elizijo: Zdes-ni-co-k'br-vav-lje-no-rožje itd.

In grófinja na ozidji visokem gor sloni
Obráča zaničljivo v dolino dol oči (Gl. 865, 11).

Pod turškimi meči je umiral tvoj brat,
Sedaj pa še ti bi zapustil me rad? (Gl. 864, X. 197).

Fr. Levec:

Tvoje domoljubje	Svojo obleko lepšaa
Res ni, kar si bodi;	Z narodnimi traki,
Toda jaz bi želel,	Da v te zaljubili
Da bi vzel ga zlodi.	Bi se narodnjaki. (Gl. 867, XI. 289).

M. Valjavec¹ ima sledeče :

In praviš, da j mam le želeti.
Pak imam, kar želim imeti —
Izrekla je, kar ni nikoli
Zares izreči misli jmela (Gl. 863, IX. 131).

Sedem let pokore dela tak naj terje,
Med tem sveti oče papež v Rimu umerje (Gl. 860, V. 34).

A. Medved:

Nékoč zlato solnce
Za gorami zájde (Dom in Svet, XI. 10).

Kakih drugih samoglasnikov razen *v* (*u*) niso slovenski pesniki nikoli radi spajali. Ono pa je bilo pri nas tako navadno, da so celo druge samoglasnike, posebno *o*, spajali s pomočjo *v* (*u*) v diftongično zvezo. Tako imamo:

Enemu z rano vhranila življenje, druž'mu brez rane
(Gl. 861, VII. 50).

Oblika vhranila je namesto ohranila; takih oblik je prišlo več v navado, n. pr.:

A jutri mirno bodo vkrog plesale. Zamejski (Lj. Zv. 9. 577).
Deseti se potiče vkrog. Hribar (Dom in Svet, II. 53).

¹ Valjavec se je v poznejših in zrejših poezijah (po l. 1860.) ogibal hiata redno z apostrofom, n. pr. Sestri Zora in Solnca, Glasnik 863, IX: k' od luči (98), ki bež' in brž (99), Takó j' iz Bosne (101), vnet' utegn'il (101), s' odpočijejo (101), K' očeta (102), K' je (103), Da j' up (104), K' od luči (129) itd. Pred soglasnikom apostrofa redno ne rabi!

Izmed najmlajših pesnikov pozna spajanje C. Golar. V neki vrstici se bere:

In kožuh in polhovko sivo je imel,
belila v laseh se mu slaniča je (Lj. Zv. 22. 710).

Je imel — je brati: jej-mel.

Naši pesniki morejo iz navedenih zgledov spoznati, da je spajanje, kakor ga pozna zapadna in normalna slovenska izreka, v pesmi dovoljeno; vendar pa moram tukaj pristaviti, da nimajo pesniki dolžnosti, spajati zaporedoma se vrstečih samoglasnikov med besedami, kakor se med jezikoslovci to splošno poudarja. Škrabec, zlasti pa Bežek in Levec nalagajo pesnikom dolžnost, da naj bi spajali samoglasnike v taki zvezi povsod.

V. Bežek govori o hiatu ali zevu v razpravi o Levstikovih poezijah ter piše med drugim: „Našel ... sem prav često v Levstikovih poezijah ... hibo, ... menim hijat med besedami. Primerja pa se hijat Levstiku takó često, da treba sklepati iz te pogostosti, da se ga niti ni zavedal kot hibe, ki je dostikrat mnogo slaboglasnejša nego li apostrof. In čudno, zavedal se ga ni niti nežnosluhi in tankouhi Stritar ... Meni vsaj ni znano, da bi se bil Stritar kakorkoli izjavil o hijatu med besedami. — V šolah pa so nas pitali s preprostim naukom, da v slovenščini je smeten (t. j. se sme rabiti, op. navajalca), naobratno kakor v klasiških jezicah, hijat med besedami, dočim se odpravlja sredi besed. Doslej menda prvi in jedini je tu pogodil pravo Škrabec; jako točno, toda ... brezuspešno, dokazal je, da slovenščini ... ne more ustrezati hijat med besedami ... Želim in upam samo, da bi te opazke o hijatu Škrabčevemu nauku, katerega so doslej vsi pesniki naši z Levstikom vred tako temeljito — prezirali, pomogle vsaj nekoliko do zaslužene veljave.“ (Lj. Zv. XII, 759—761).

Sklicevaje se na Škrabčevo razpravo „Nekoliko o hijatu v naši poeziji“, Cvetje I. 7, 8, kjer se priporoča odprava zeva med besedami, se izreka zoper hiat tudi F. Levec v predgovoru Valjavčevih poezij.¹ Tudi on pravi: „Že pred dvajsetimi leti je p. Stanislav Škrabec priporočal ... sinicezo ter želel, naj bi slovenskemu pesniku ne bila samo dovoljena, temuč tudi zakon vselej,² kadar mu prideta dva kratka glasnika v dotiko ... In spominjam se, da je hrvaški pesnik Markovič ... objavil nekoliko prekrasnih sonetov ... pa se je v njih tudi posluževal siniceze v precejšnji meri ter se pri tem skliceval na hrvaške pesnike XVI. veka. Znano je, da se je nekateri slovenski pesniki, kakor Cegnar, Oliban in tudi Valjavec niso popolnoma ogibali ...

¹ Izdala Sl. Matica, v Ljubljani 1900.

² Podčrtal jaz.

Škrabec... graja... po pravici,¹ da je pri naših pesnikih hiat slaboglasen" (l. c. XIII—XV).

Ali so pesniki res primorani samoglasnike spajati v takih primerih?

Nikakor ne, ker tako spajanje ni splošen zakon slovenskega jezika, temuč je znan samo zapadnim narečjem. V vzhodnih Štajercih in Belih Kranjcih spajanja ne poznajo in izgovarjajo oba samoglasnika, ki sta po zlogih ločena drug od drugega. Zavaljo tega se pesniki lahko sklicujejo na tako izreko in so upravičene tudi pesmi, v katerih zija zev, in naj zija kolikor hoče! Poleg tega se pa brezizjemno spajanje nepoudarjenih samoglasnikov tudi za zahodno in knjižno izreko ne more zahtevati. Spajanje se pač vrši v nepretrganem govoru; nepretrgan govor pa traja navadno le toliko časa, dokler trpi izgovor enega takozvanega govornega takta, ki je zase že neka celota. Če se torej govorni takt neha s samoglasnikom in se nastopni takt začne tudi s samoglasnikom, spajanje ni več potrebno in se mora slišati vsak zlog posebej.

Pesniki imajo torej glede hiata popolno svobodo! Ali s tem nočem reči, da naj ne slušajo Škrabca, Bežka in Levca, ki jim svetujejo spajanje nepoudarjenih samoglasnikov, temuč še želim, da bi se ga prav pridno posluževali, ker jim nudi pri zlogih mnogo svobode. Ravno tukaj bi bilo hvaležno, če bi sledili zgledu starejših pesnikov in bi obnovili vse to, česar so se stari po pravici posluževali.

In pri enem primeru se tega načela, ki ga sicer tako dosledno prezirajo, drže ponevedoma tudi sedanji pesniki! O tem v naslednjem odstavku.

III. Zlogotvorni r.

Sedanji pesniki se samo pri zlogotvornem *r*-u drže spajanja samoglasnikov, kakor je v navadi v zapadni izreki. Zapadna izreka odpravlja hiat med besedami kakor pri drugih samoglasnikih tako tudi pri samoglasniškem ali zlogotvornem *r*-u. Ako pride nepoudarjen zlogotvorni *r* pri nepretrganem izgovoru za kak samoglasnik, ga le-ta samoglasnik potegne nase in *r* izgubi svoj zlog. Besede, kakor: rdeč, rjav, rkelj, ržen... se govore *rděč*, *rjāv*, *rkělj*, *ržěn*... toda za samoglasnikom se na zapadu po načelu odprave hiata poluglasnik izgubi. Tako se v zvezi, kakor: Je bila rdeča — govori: Je-bi-lar-dě-ča. Toda na vzhodu in v Belih Kranjcih, kjer hiat ostaja, obdrži tudi *r* svoj zlog.

Svojo veljavo je dobila zahodna izreka šele, odkar se piše pri nas: rdeč, rjav, rja, itd., to je v poglavitnem od l. 1887, ker od tedaj datira pri nas pisava rdeč, rjav... za starejši rudeč, rujav. Toda nova

¹ Podčrtal. jaz.

pisava pravilni izreki ni mnogo koristila, temuč še rajša več škodovala, ker se pri naš pristojne oblasti za izreko še nikoli niso nič brigale, se občinstvo tudi pri izpremembi te pisave ni poučilo, kako se ima novi *r* izrekati. In tako so nekateri pesniki — ker pri pesnikih se pokaže, koliko razumejo o izreki! — ta *r* vrgli med soglasniško šaro in ga za samoglasniki kakor za soglasniki rabili — brez zloga! Pač dovolj jasen dokaz, kam pridemo s preziranjem pouka o izreki, kakor se je dosedaj prakticiralo! Toda vrnimo se k pesnikom!

Najprej pogledjmo nekaj zgledov, kjer se je rabil *r* po izreki zahodnih narečij; ker je ta raba pri vseh pesnikih najpogostnejša in nam zgledov za to nudi skoro vsaka pesem, prepíšimo sem le malo zgledov!

Pomládi cvetica se rdi na obali (Lj. Zv. 13. 427).

Se rdi — se bere: ser-dí.

Kaj veste vi, kaj to je kri,
Sok živi, rdeči, vroči! Aškerc (Lj. Zv. 12. 129).

Iz vsakega prešla je lica
bolestna cvetna rdečica, Vojanov (Lj. Zv. 20. 610).

Iz žile ji kapljica živa
Privrela je rdeče krvi (Lj. Zv. 11. 291).

A iz srca mojega
kaplja rdeča kri, C. Golar (Lj. Zv. 22. 246).

Ukusno z nitko rdečo
Ti, šopek, si povit, (Lj. Zv. 11. 66).

Da pesniki tudi tukaj ne bojkotirajo zahodne izreke, ima zaslugo samo slučajna pisava: rdeč itd. Ako bi besede pisali kako drugače, bi se bila tudi raba pri pesnikih izpremenila; to nam kažejo zgledi iz Glasnika, kjer se je mestoma poskušalo pisati: erdeč za splošnejše: rudeč. Tam zahodna izreka ni prišla do veljave, n. pr.:

Od nje je lila kri erdeče tamna, Valjavec (Gl. 860, V. 130).

Tako spajanje pa je zapeljalo nekatere pesnike, da so rabili *r* brez zloga tudi tam, kjer le-ta ni stal za samoglasnikom, ki bi ga bil nase potegnil! Tako spako so zagrešili n. pr.:

In zvižga neprenosna sila božja,
S krvavim svitom rdi se preplavljena. Zamejski (Lj. Zv. 13. 449).

Ko pogledi nama so se vjeli,
ni polila tebi lic rdečica, Dr. Robida (Lj. Zv. 20. 94).

O, soror Alma — kakor rdeči mak,
ki pade mlad pod srpom brušenim, E. Gangl (Lj. Zv. 19. 98).

Rod za rodom mrè
kot za listom list rme¹neva,
še živim na svetu.

Ali bom ob letu?
Kdo mi to pové? Nihčè.
Medved (Dom in Svet 10. 134).

Poleg zahodne izreke pa so rabili pesniki *r* tudi po vzhodni izreki, kjer obdrži tudi za samoglasnikom svoj zlog. Toda ker je pisava v obeh primerih enaka, je težavno tako rabo pravilno brati; to so nekateri pesniki sami uvideli in so v tem primeru, kjer so hoteli imeti pri *r*-u posebej zlog, segli po starejši pisavi. Poglejmo najprej primere, kjer ima *r* zlog!

Kot roži sta lici rdeči,
Oko ti kot demant žari,
Kot mak so ti usta rdeča, I. Resman (Lj. Zv. 15. 130).

Lici rdeči, usta rdeča — se bere tu, kakor je spoznati iz mere: li-ci-
-r-deči, us-ta-r-deča.

Grozdje na trtici
Visi rmeno, Valjavec (Pesmi 1855, 51).
Njena lica zardela,
Meni tolklo je srcé, Kette (Lj. Zv. 16. 599).

Slušala deva jo   Pesmico tako je
In zardela,   Tudi zapela, Kette (Lj. Zv. 17. 220).

Kaj reva naj sama imam?
Odvrnila je zardela, (Lj. Zv. 18. 340).

V zagorski koči — v kotu jasli
Oblite s svitom so rdečim, Sardenko (Dom in Svet 12. 749).

Prelep obrazek je rdeč,
Jaz bi ti ga pobarvala. Sardenko (Dom in Svet 14. 251).

Zardela, so rdečim, je rdeč — je treba brati: za-rdela, so rdečim,
je rdeč.

Ker pisava sama ne izraža, kdaj naj se *r* rabi brez zloga in kdaj z zlogom, branje to gotovo jako moti; poleg tega se je komu morebiti izreka, kakor: za-rdela, je rdeč, so rdečim... zdela tudi zoprna, kar je v resnici — zato je mnogo pesnikov zavrglo v tem primeru novo pisavo (rdeč, rjav...) ter seglo po stari (rudeč, rujav) ne meneč se za to, kaj poreko pravopisci.

Tako so pisali in rabili:

Po nebu pa mesec veslari
v rudečem kolobari, Finžgar (Dom in Svet 12. 593).

Tvoje lice rudi še
kot nekda j lepo, Kette (Lj. Zv. 19. 171).

¹ Skupno z novo pisavo: rdeč, rjav — se je pojavila tudi napačna pisava: rmen, ki se je vzdrževala načelno nekako sedem let, od l. 1887. do 1894.

Prav lepo se to mi zdi,
če devojka zarudi, Radič-Derganc (Lj. Zv. 21. 777).

Žareli so meči, žarele oči,
Čez polje rudeča pretaka se kri, I. Sorli (Lj. Zv. 22. 114).

Lije zelen se po steni, rudeče¹ se peni
V solncu tihi ta slap, Zupančič (Samogovori, 88).

Vsi pesniki, ki so v tem primeru pisali rudeč, rudi, zarudi, rudeča . . . so pokazali mnogo okusa in mi tako pisavo le pozdravljamo, ker pomaga do boljše izreke tam, kjer se *r* rabi za poseben zlog! Naj bi se ta pisava še razširila in posplošila! Zlasti šolske knjige, ki prirejajo starejše pesnike, ki imajo *rudeč*, *rujav* itd., naj bi pri zlogovnem *r*-u obdržale starejšo pisavo.

Kako se tako izpreminjevanje slabo obnese, en sam slučaj!

V pesmi Kmetsko znamenje ima Levstik, Zb. sp. I., 128. po stari pisavi:

Golobček bel, z nebés letèč
V nogé rudeč je, v kljun rudèč.

Toda Sket-Westrova Čitanka za prvi razred, 4. izdaja, je izpremenila to tako:

v nogé rdeč je, v kljun rdeč (str. 100).

Kako je branje s tem otežkočeno! Brati je mogoče zdaj na dva načina:

ali: vno-gé-*ɛr*-dèč-jèu-kljún-*ɛr*-dèč.

Ali pa: vno-gér-deč-jè-u-kljún-*ɛr*-dèč.

Grdo pa je oboje, in Levstik ne bi bil nikoli vrstice tako naredil, ako bi bil sam rabil pisavo in izreko *-rdeč*.

IV. s-z.

Ta predlog se govori in piše pred nemimi soglasniki kot *s*, pred zvenečimi kot *z*; izjemo dela izreka le pred šumevci in pred *s*, *z*. Tukaj velja za normalni govor sledeče pravilo: predlog *s*, *z* se pred *s*, *z* in *š*, *ž* govori kot *sʙ*.

Pisava: *s* srcem, *s* šivanko; *z* zdravjem, *z* žalostjo . . . se izreka:

sʙ *sʙ*rcem, *sʙ* šivanko; *sʙ* zdravjem, *sʙ* žalostjo.

Zaradi popolnosti se more pristaviti še: pred *č* se govori *s* kot *š*: n. pr.: *s* časom: *šč*asom, kakor se je pri nas tudi nekdam pisalo.

Tako velja za normalni govor.

¹ Toda brez potrebe piše tako na prihodnji strani: zdravih, rujavih lic — ker tukaj sledi zlogotvorni *r* za soglasnikom!

Toda pesniki se smeje polastiti tudi izreke in rabe, ki ni navadna v krajih knjižnega narečja in ni utemeljena v načelih in zgodovini knjižnega jezika. Pesnik sme rabiti poleg normalne izreke te zglede tudi s tako izreko, kakor je v navadi po nekaterih narečjih:

š s̄sr̄cem (dvozložno), š šivanko (trozložno), z zdravjem (dvozložno), ž žalostjo (trozložno).

V pesmi nimamo nič proti rabi, kakor n. pr.:

Glavico v živo rani ji lehkó

In z žalostjo zastrè okó lepó (Lj. Zv. 8. 705).

Oblite s svitom so rdečim, Sardenko (l. c. 749).

Dé drugi: Prinesle nocoj — so tri rojenici s seboj

Gregorčič (Lj. Zv. I. 197).

Toda poleg dialektične izreke pozna poezija tudi normalno. Normalna izreka, ki jo je pospeševala tudi starejša pisava, se je poskusila tudi v novejši in najnovejši pisavi utrditi, a brezuspešno: uspešneje nego v prozi pa se je ukoreninila v poeziji. Tako pišejo še sedanji pesniki, dasi se proza že 31 let ne ravna po izreki:

Žaluj z menoj nesrečnico

Sè zapuščeno deklico, Levec (Gl. 868, 11. 124).

Tožniki, sè sodnjega stola dol, Gregorčič (Lj. Zv. 2. 421).

In vendar; starček sè suho roko

Drevesa sadi v rodovitno zemljo, Stritar (Lj. Zv. 13. 322).

Zaletaval se je malo — In sè sabo je govoril, Stritar (l. c. 293).

Bo-li visoki jo gost počastil sè svojim obiskom, M. Opeka (D. i. S. 2. 146).

A vedno tožnega srcá — ozira se sè zida, Hribar (Dom in Svet 7, 679).

To Sibirijo prokleta — močim sè solzó, Hribar (l. c. 715).

Sè solzo je vsako prelito — Zaplodil cvet se nov, Gestrin (Lj. Zv. 7. 513).

In slednja kočica sè slamo krita, Gestrin (l. c. 449).

Srcé mi sè srečo pojil, J. Kržišnik (Lj. Zv. 6. 344).

Jaz sè svojci mrem od glada, T. Doksov (Lj. Zv. 16. 521).

Sè strastjo slepo meri se, Borut (l. c. 522).

Pravilno se more govoriti s, z pred s, z in š, ž kot s̄ tudi, ako je kak soglasnik vmes. Zato je n. pr. poseben zlog pri s oziroma z popolnoma v duhu normalne izreke v sledečem Stritarjevem verz:

Brez izbire zè vsem teržiš, kar kupca dobó, D. Zv. 2. 231).

(Le da se piše tukaj pravilno: sè, ne pa zè!)

Dialektičen pa je nasprotno tak verz:

Kar svet ima sladkostij, z vsèmi

opiti sem se hòtel žejen, Medved (Dom in Svet 5. 304).

Toda rabiti sè pred drugimi soglasniki kakor s, z in š, ž — je popolnoma neupravičeno, ker je zoper vsa načela slovenskih narečij. Zato nima „licentia poetica“ niti najmanjše pravice, delati verze, kakor n. pr.:

Ogrnil je dolec i bréžec,

Sè krilom je belim ovil, (Lj. Zv. 6. 344).

Sè cépcem bój ne bil bi kaj težák, (Lj. Zv. 7. 358).

V. Predlog k.

V slovenski izreki, kakor jo zahtevajo zahodna in vzhodna narečja, se mora predlog *k* popolnoma strniti z besedo, s katero se veže, in ne more imeti sam zase zloga, ter se ne sme govoriti samostojno.

Pisava, kakor: k cerkvi, k četam, k fantom, k peči, k teti ... zahteva izreko: kcerkvi, kčetam, kfantom, kpeči, kteti ...

Zavoljo tega se pred *k* govori *h*: *k*¹ kovaču — *h* kovaču, kar je prevzela tudi pisava. Toda dalje pisava ni šla in se velja za izreko zapomniti, da se *k* kot nemi soglasnik izpremeni pred zvenečimi v zveneč glas, zato se pisava, kakor:

k besedi, *k* delu, *k* gobi, *k* zemlji, *k* ženi ... glasi v normalni izreki: gbesedi, gdelu, hgobi,² gzemlji, gženi.

Rabiti predlog *k* v izreki ali v poeziji samostojno in ga uporabljati kot zlog, je popolnoma napačno, zato je n. pr. sledeč Gregorčičev verz napačen.

Da, rómarica sem, gospód,

A ne *k*è cérkvi tej,

Odtod še daleč gré moj hód

Mudí se mi naprej. (Dun. Zv. IV. 81).

VI. Podvajanje glasov.

Če zadeneta skupaj dva enaka glasnika, se ne izgovarjata vsak posebej, temuč se govori le en glasnik, le da se z glasom pri tem nekoliko pridrži. Tako n. pr.

Allah sám je vino vstvaril,

Nam v veselje ga podaril, Aškerc (Lj. Zv. 12. 325).

In z žalostjo zastrè okó lepo (l. c. Lj. Zv. 8. 705).

In z žalostjo = In *ž* žalostjo.

V jeklenih prsih kot v vulkanu groznem

Kipí in zvižga srda žar in jeze, Zamejski (Lj. Zv. 13. 450).

¹ V belikranjščini in vzhodnih narečjih se pred *k* tako strne, da se v govoru izgubi: kovaču = *h* kovaču.

² *g-g* dá *h* *g*, kakor *k-k*- *hkovaču*.

Sej vém, de mora vsak umrét
In iti vsak k pokoju, Prešern (l. c. 24)

O sréčne róvte! v vás me iti mika (l. c. 98).

O, soror Alma — kakor rdeči mak,
ki pade mlad pod srpom brušenim (l. c. Lj. Zv. 19. 98).

VII. Čisti stiki.

Naš najmlajši pesniški rod nam je zmešal stike. Harmonično so-glasje, v katerem so zveneli čisti in srebrni glasovi stikov od časa Prešerna in Levstika, Jenka in Stritarja, Gregorčiča in tudi še Aškerca, do Cimpermana in Medveda, je začela motiti naša moderna. Zupančič, Kette, Aleksandrov ter Prelesnik in Sardenko, ki so sploh obliko večkrat žrtvovali idejam, so se obrnili od soglasne tradicije in začeli rabiti stike, ki so bili preje nezaslišani v naši poeziji. Ta razkol so mladi še povečali in tako se stiki pri novih pesnikih ujemajo večinoma le še po črki na oči, glasove pa smejo čuti le kosmata ali celo gluha ušesa. Vendar pa se pesniki motijo, če mislijo, da je vzroka temu iskati v stremljenju in bistvu moderne struje. Tako se izgovarja Zupančič, ocenjajoč Kettejeve poezije, češ da je modernim pesnikom glavna stvar ideja in vsebina, oblika pa da se lahko žrtvuje vsebini. Glede na nedostatke pri Ketteju piše namreč Zupančič: „Kar pove, pove (pesnik) zato, ker mora to povedati, a ne, ker se morda lepo glasi ... Kjer sili ideja prekrepko in presamovoljno na dan — tam se (Kette) ne briga za formo“ (Lj. Zv. 20. 511). Toda propada čistih stikov in glasovne oblike sploh pri nas ni zakrivila moderna kot taka — ker moderna je po svojem bistvu zastavila vse svoje moči ravno na obliko umetnine, temuč nekaj čisto drugega.

Da se je oblika pri nas zanemarila ravno v času, ko je nastopila moderna, je nekaj čisto slučajnega. Vzrok je poglavitno v tem, da se je ravno v tistem času mahoma opustila skrbna in natančna pisava v pesmih, ki je bila od nekdanj last slovenske umetne poezije. Do tistega časa so se namreč v pesmih stiki in tupa-tam celo kočljivejše besede sredi vrstic zaznamovale z naglasnimi znamenji, kjer je vsled pomanjkljivih črk pravilna izreka to zahtevala. Tega se ni držal samo kak pesnik jezikoslovec, temuč vsi naši pesniki od nekdanj. To je bila zakonita navada za pisavo naše pesmi. Za pesem se je zahtevala skrbnejša pisava nego za prozo, ker ima tam izreka svojo posebno veljavo. V Kranjski Čbelici in prvih letnikih Novic se niso zaznamenjevali samo stiki, temuč tudi besede sredi vrst. Prešernove poezije skrb za pravilno izreko celo pretiravajo, ker nosijo naglasna znamenja celo besede, ki jih res ne potrebujejo. Take pisave se je poprijel tudi Glasnik in za njim Dunajski ter Ljubljanski Zvon,

posebno zadnji je vestno zaznamenoval stike in povsod, kjer je bila v sredi vrstic res potreba. V te stopinje je stopil tudi Dom in Svet. Kakor v listih tako so pisali pesmi pesniki tudi v posameznih izdajah.

Ali zdajci se zgodi nekaj, česar bi ne bili pričakovali. V. Bežek povzdigne glas proti rabi naglasnih znamenj! Kako značilno za duha slovenskega jezikoslovja, da se ustavi soglasni tradiciji pisave mož-jezikoslovec! To se je zgodilo v razpravi o Levstikovih zbranih spisih, ki jih je izdal Levec. Levec je v izdaji obžaloval, da ni mogel vsled tiskarskih zaprek pridržati vseh Levstikovih naglaskov. „Zadnja leta“, tako piše Levec, „je naš pesnik posebno čislal poudarek ali naglas ter v pisavi vsako besedo naglaševal s primernim akcentom. Želel sem to posebnost pesnikovega pisanja v poezijah ohraniti ... toda ... moral sem naglase večinoma opustiti in pridržal sem jih samo tamkaj, kjer so se mi zaradi dvoumnosti ali zaradi pevske mere zdeli neobhodno potrebni; marsikomu bodo še ti presedali.“ — Bežek je zavrnil nato Levca tako-le: „Prostodušno priznavam, da sem med temi zadnjimi tudi jaz ... Sicer pa si ne morem kaj, da ne bi o tej priliki izrazil misli, katera me obhaja že davno. O naglaskih je namreč „po pameti taka sodba naša,“ da jih v navadnih knjigah prav nič ni treba, v pesmih, kjer nam navadno že mera narekuje naglas, še menj nego v prozi, in da niso za nič drugega, nego da se ž njimi nepotrebno trapijo stavci (!). Živim jezikom ne treba nikakeršnih naglaskov, in hvala Bogú, naša slovenščina je še nekoliko živa ... Nikakor s tem ne trdim, da sta izreka in naglaševanje naše knjižne slovenščine ustanovljeni; ali o tem naj se uči ondu, kjer se je sploh treba tem rečem učiti; v šolah in učnih knjigah ... Naglaski, kakeršne rabi „Ljubljanski Zvon“, utegnejo tedaj imeti veljavo za tujca ali za naše pozne potomce“ (Lj. Zv. 13. 108, 109).

Ako bi na svetu zmagovali razlogi, bi bila šla pisava v pesmih nemoteno preko takih nedolžnih razlogov, in tako je res v Lj. Zvonu in drugih slovenskih listih ostalo vse pri starem. Toda l. 1895. je prevzel uredništvo Lj. Zvona — Bežek, in tedaj še le se je naglas stresel! Naglas je tedaj v pesmih vseh mladih pesnikov — sfrčal, in pustil ga je novi urednik samo starim sotrudnikom (Aškercu)! Toda v dveh letih se je osamljenosti tudi Aškerc naveličal in poslej so bile Zvonove pesmi dosledno brez vsakega naglaska. Na svetu pa je že tako, da je moč slabega zgleda neprimerno silnejša nego dobrega, in tako se za dalje časa tudi Dom in Svet ni mogel več ustavljati: starejši pesniki Hribar, Medved, dr. Opeka so se upirali novi praksi še nekako pet let, toda naposled so tudi ti podlegli.

Posledice tako nepremišljenega koraka niso mogle izostati. Izšolani starejši pesniki so pesnili sicer po svoji tradicionalni tehniki tudi zanaprej še dovršeno, toda novi rod, ki je stopil brez šole na pozor-

rišče, se v novi pisavi ni mogel več gibati: brez naglaskov naš črkopis ne loči poluglasnikov, ne dolgih in kratkih zlogov, ne raznih e in o-glasov itd., in novi rod ni znal več delati stikov. Ker mu nova pisava ni več kazala raznih glasov, je delal stike samo po črkah, ne po glasovih. Kako se mladi gibljejo, so starejši pesniki kmalu opazili; tako je potožil Medved:

— — proč z vsako rimo!

Razpadi klasicizma mirni red!

Tako zdaj vsi med siti svet trobimo (Dom in Svet 14. 398). Kako so čisti stiki poslej v Lj. Zvonu propadli, naj nam priča nekaj zgledov.

Grmič je cvel — dete milo jaz objel (16. 480); s puško tenko — dajte za ženko (17. 326); lilija vzcvela — šumela (Aleksandrov, 18. 258); Pa dovoli mi, dovoli — da bi enkrat smel — plesati z nevesto okoli — z drugimi vesel (Aleksandrov, 20. 2) V eni sami pesmi ima n. pr. Zupančič toliko slabih stikov: Po blatnih stezah — si otresemo prah; v rokah — plamenček plah; brez kesanja, pokore — skrunimo svete dvore; plamen — sredi sten (20. 137), In še nekaj, bratje, rad bi rekel — V prsih nosiš sam svoj raj, svoj pekel (20. 358); do neba — v dno peklà (21. 149); deklè — srcé (21. 105); četi dve — prihrumeli ste (I. Šorli, 22. 114); sto let — čez polje gre trepet (Šorli, 22. 114). Ne vidim potov, stez — na desni buta življenja ples (22. 100).

V nekem sonetu so stiki:

O hvala lepa Vam za dobre svete!
Vi mnoge knjige čitate učene,
gotovo napak ne učite mene,
da slik ni treba za slovenske kmete.

Pač res: pod njimi pajek mreže plete,
in drug mrčes pod nje se zbira s stene,
ki s trudom le se izpod slik prežene;
a gol zid z metlo lahko se omete (19. 674).

Bodi dovolj zgledov! Slabi stiki, ki so bili dotodaj v Lj. Zv. jako redki, so bili sedaj redno na vrsti. Dobro in čiste stike je zahtevala preje že sama pisava! Oglejmo si nekaj zgledov iz poslednjih letnikov Lj. Zv., da vidimo, kako so se pisale take reči po starem: kaj bi péti jaz ne smèl — da bi z brati vred slovèl (11. 21) V tebi živel bom, imèl — s to izgubo bom trpèl (11. 87).

Duh se móžu vrača v léta — ko mu cvèla je pomlád — ko mi-nila dôba cvèta — In zoréval mu je sád (Stebor, 11. 660).

Doklèr se pretakal po gôri — Veselo je šumèl; — kdo zná li, zakaj pa v dolino — Užaljen je prispèl (11. 551).

Želja se mi izpolnila — V domovino svojo sem dospel — kjer mi duša slast uživa — kjer mi nekđaj raj cvetel (L. Pesjakova, 12. 338).

Pomlad ljubezni v me je dehnil; — Odkar mi cvet je tá usèhnil, — Pomlad ne cvete záme (12. 227).

Stezà po travnici kot svètel pas — Držala v najino je ródno vas, — Od stèze pa široka bela cesta — Med njivami se vila je do mesta (13. 131).

Pekel vesel razpora se grohoče (Cimperman, 10. 411); po kaj prišel si, dravec moj? Prišel sem, da te vidim, čujem (10. 30).

Kako so tedanji uredniki mislili o stikih, zvemo iz listnic uredništva, kjer so se grajale napake mladih pesnikov. Tako beremo n. pr. Lj. Zv. 11. 127: „vesel — trpel... to menda vendar niso rime“; v 13. letniku, 256 se grajajo sledeči stiki: „dél — šel, deklè — vodé, pil — poljubil, deklè — vé“; toda taki stiki se niso samo v listnici grajali, temuč se v pesmih res tudi rabili niso. In res je imel Zvon pod Levčevim in Funtkovim uredništvom¹ tako čiste stike, kakor smo jih vajeni brati pri starejših mojstrih, pri Prešernu, pri Cegnarju in Valjavcu, Jenku in Levstiku ter Stritarju in Gregorčiču.

Kakor pri Zvonu tako so propadli stiki pri mladih pesnikih pod novo pisavo tudi pri Dom in Svetu. Medved in dr. Opeka sta po obliki jako dovršena, nekoliko manj Hribar; tem sta se pridružila pozneje še Finžgar in Meško, ki imata še fin čut za obliko. Toda mladi rod je premotil slab zgled pri Zvonu; mnogokrat je v eni sami pesmi M. Prelesnikovi več slabih stikov kakor v vseh Medvedovih in Opekovih pesmih skupaj; tako je n. pr. v pesmi, ki ima 24 vrstic, toliko le slabih stikov: poreden — zameden (t. j. zamedèn ozir. zaméden); na cesti — zabresti; sneg, le medi! — vedi (t. j. védi, wisse); vedi — medi (isto), Dom in Sv. 12. 99. Modernega duha se je navzel tudi Sardenko. Pri njem nahajamo stike, kakor: ko sonet je za sonetom — s tvoje lire sladko pel, — angel smrti jih je slušal — in po liri hrepenel (12. 346). Ali: Adam menda je tako — raja bil vesel — kakor se je griček moj — ljubezniv mi zdel (14. 673). Ljudmila ima n. pr. take le stike: Če ni poti, če ni steze — do sestanka najti več, — če ni duši s tabo zveze, — Z Bogom, z Bogom — Tisoč sreč (14. 308). Mira rabi stike, kakor: po cesti — rož ne vidim cvesti (15. 114)... Naj bo zgledov dovolj!

¹ Slabi stiki so zelo redki, največ Aškerčevi, n. pr.: cvetica cvetè — ne vé — trijé (3. 285); kolesa se vrté — deklè (7. 1); deklè — mi jašemo leté (10. 641); v dvorani sred pekla — je povódenj pritekla (13. 129); uprè — govore (12. 197); ostali so še n. pr. lice rôžno bo ocvelo — ovenelo (Svoimir, 5. 451); gozd zelèn — zmrzel je srén (Medved-Bistran 10. 705).

Tak je blagoslov nove pisave, ki jo je vpeljal Bežek. Ali naj se taka pisava pridrži tudi še znanprej? Po načelih, po katerih se jemlje pravila za pisavo, se moremo še vedno zateči k prejšnji praksi ter pisati, kakor se je pisalo od nekdaj do okroglo 1900. Dolžnost, pisati po starem, bi imela zlasti šola, ki ima nalogo učiti pravilno izreko.

S staro pisavo bi se dal tudi na novo vzbuditi čut za čiste stike. Da bi ostalo pri nas pri takih stikih, kakor so prišli sedaj v navado, s to mislijo se ne smemo sprijazniti; da bi se smeli jemati za stike glasniki, ki nimajo prav nobenega soglasja, naj bi zabranila vsaj šola v svojih čitankah in po slovnici. Pesmi s takim stikom, kakor je n. pr. v Zupančičevi „O Indiji Koromandiji“, ne sodijo v šolsko berilo:

Tja v Indijo, tja v Koromandijo
pa dedek naš lani odšel je!
„Otroci, le pridno ubogajte!
Ko vrnem se — to bo veselje! Cit. I^a 113.

Beseda: odšel — se je pri nas pisala v pesmih domalega 100 let s polglasnikom: odšel — in kako se more potem ujemati z — v e - selje!

Čitanke bi pač morale tudi nekoliko soglašati s šolsko slovnico in se ravnati druga po drugi! In šolska slovnica ima glede stikov zelo stroge zahteve, morebiti res prestroge. Kar piše slovnica o rimah (10. izd. 289—90), je vzeto iz Stritarjevih literarnih pogovorov, Dun. Zvon I, 206, kar pa je nekoliko pretirano in prestrogo. Tako ni res, da bi bila rima čista samo tedaj (prim. str. 289 v slovn.), če se ujemajo ne le samoglasniki, temuč tudi soglasniki. Ujemati se morajo glasovi, ne pa črke; stik se določa po načelih, katera veljajo za izreko in ne za pisavo!

Tudi se ne sme trditi, da bi bile „slabe rime“ (prim. v slov. 290) n. pr. lepó — pojô, t. j. ozki ô in ô; v slovenščini sta se oba ozka o in e jemala kot stika že od Vodnikovih časov. Ločita se tudi v olikani izreki le po finih nuancah. Kar pa se loči med seboj le neznatno in komaj čutno, se sme jemati za stik, in se je tudi vedno jemalo. Valjavčevi nazori, do katerih je prišel šele po svojem filološkem študiju, so za poezijo nesprejemljivi. On misli: „Dobri stiki so taki, ki imajo samo glasnike enake in enakega glasu in naglasa. Rimovati se sme le postavim: é spet z é a ne z ê ali celô z ê; ô le z ô, a ne z ó ali celô z ó itd.“ (Valjav. poezije, IV.).

Pravega razloga tudi ni, čemu naj bi bile „rime v besednem deblu krepkejše kakor v končnici“ ter da „se morajo v rimo postavljati tiste besede, ki imajo v stavku poseben pomen in poudarek“ (prim. str. 290), to so Stritarjeve samovoljne zahteve.

Zahtevati se mora od stikov le, da se ujemajo kratki zlogi le s kratkimi in dolgi z dolgimi; ujemati se morajo dalje široki samoglas-

niki s širokimi in ozki z ozkimi; poluglasnik se more ujemati tudi le s poluglasnikom. Za stik je dovoljeno jemati izreko samoglasnikov po različnih narečjih, tako da ima ena beseda lahko stik s več glasniki, n. pr. dovoljeno je: Vélík se zbor je seš èl — jaz sem na strani sed èl — Medved (D. i. Sv. 11. 338), ker se sed èl — izgovarja lahko tudi sedù poleg vzhodne izreke: sedèw.¹

Dovoljen je stik, kakor: širina mirna, neprezirna — ladija prešerna, zvezda večerna, Kette (Lj. Zv. 18. 551) — ker se *i* ter *e* — pred *r*-om v mnogo narečjih ne ločita po izreki.

Soglasniki se smejo stikati vedno, ako se ujemajo v izreki, naj se tudi različno pišejo, n. pr. Bog — rok, nas — mraz, plot — rod, laž — velikaš (Aškerc, Lj. Zv. 17. 193) bridki — vitki (L. Pesjakova, Lj. Zv. 12. 338) ker pravila stikom določa *i z r e k a*, ne pa pisava!

---

¹ Glede izreke l-a citiram besede Aškerc, ki mu gre glede pesniškega jezika in okusa vsaj toliko besede, kakor vsakemu drugemu; on pravi: „Slutimo, da ‚rekel‘ ne zmaga, nego da obvelja naravnejša izreka ‚rekw‘ (t. j. reku). V poeziji tudi vzlic novi . . . l-ovski teoriji n. pr. oblike: vil (gen. pl.) — bil, kristal — dal, pil — sil, rekel — dekel, — šel — modèl . . . niso prave rime“ (Lj. Zv. 21. 851).

Šolska poročila.

I.

Učiteljski zbor.

1. Učiteljsko osebje koncem šolskega leta.

A. Za obvezne predmete.

St.	Ime in značaj	Razrednik v	Učil	Število ur na teden
1	Janez Gnidovec, dr. modroslovja, ravnatelj, svetni duhovnik, rektor kn.-šk. zavoda sv. Stanislava	—	latinščino v VII.	5
2	Luka Arh, profesor, svetni duhovnik, oskrboval slovensko dijaško knjižnico	VI.	latinščino in grščino v VI. slovenščino v II., III. in IV.	20
3	Jožef Demšar, dr. bogoslovja, profesor ve- rouka, svetni duhovnik, pro- povednik, varuh učiteljske in dijaške knjižnice	—	verouk v I. a, I. b, II., V. in VII., latinščino v II.	17
4	Ivan Knific, dr. modroslovja, profesor, svetni duhovnik, varuh priro- doslovne zbirke, občinski od- bornik, krajni šolski nadzornik v St. Vidu	VII.	matematiko v I. a, I. b, II., V. in VII., fiziko v VII., lo- giko v VII.	21
5	Anton Koritnik, profesor, svetni duhovnik	V.	latinščino v V., grščino v III., V. in VII.	20
6	Jožef Kržišnik, profesor, svetni duhovnik, varuh zemljepisne zbirke	IV.	zgodovino v II., III., IV. in VII., zemljepis v II., III. in IV., zgodovino in zemljepis v V. in VI.	24
7	Franc Kulovec, dr. bogoslovja, profesor ve- rouka, svetni duhovnik, pro- povednik	I. b	verouk v III., IV. in VI., slovenščino v I. b, latin- ščino v I. b	17

Št.	Ime in značaj	Razrednik v	Učil	Število ur na teden
8	Frančišek Pengov , profesor, svetni duhovnik, varuh prirodopisne zbirke	—	prirodopis v I. a, I. b, II., V. in VI., fiziko (v II. polletju mineralogijo in kemijo) v IV., nemščino v III.	18
9	Anton Ratajec , dr. modroslovja, profesor, svetni duhovnik	III.	matematiko v III., IV. in VI., fiziko v III., nemščino v I. a in IV.	20
10	Franc Reból , profesor, svetni duhovnik, oskrboval nemško dijaško knjižnico	II.	nemščino v II., V., VI. in VII., slovenščino v VII.	20
11	Anton Breznik , dr. modroslovja, namestni učitelj, svetni duhovnik	I. a	slovenščino v I. a, V. in VI., latinščino v I. a	17
12	Franc Jerè , dr. modroslovja, namestni učitelj, svetni duhovnik	—	latinščino v IV.	6
13	Gašpar Porenta , namestni učitelj, svetni duhovnik	—	risanje v I. a, I. b in II. (v II. polletju 2 oddelka), lepopis v I. a in I. b, zemljepis v I. a in I. b.	15 (18)
14	Jožef Prešern , namestni učitelj, svetni duhovnik	—	latinščino v III., grščino v IV., nemščino v I. b	15

B. Za neobvezne predmete.

Vojteh Hybášek, svetni duhovnik, je poučeval petje v 5 oddelkih po 1 uro na teden: I. a, I. b, II., III.; IV. in V. skupaj; VI. in VII. skupaj; poleg tega je poučeval cerkveno petje in glasbo.

Aleksander Jeločnik, učitelj na ljudski in obrtni šoli v Št. Vidu, je poučeval telovadbo v 8 oddelkih, v vsakem razredu po 1 uro na teden.

Profesor **Frančišek Pengov** je poučeval italijanščino po 2 uri na teden; pouka so se udeleževali učenci iz IV., V. in VI. razreda.

Profesor **Franc Reból** je poučeval slovensko stenografijo v 2 tečajih po 1 uro na teden; pouka so se udeleževali učenci iz V., VI. in VII. razreda; v II. polletju tudi nemško stenografijo po 1 uro na teden.

2. Izprememba in dopust.

Začetkom šolskega leta 1911/12 je vstopil v učiteljski zbor profesor dr. Franc Kulovec; izstopil pa je kn.-šk. konzistorialni svetnik dr. Janez Zorè, ki je postal profesor bogoslovja v kn.-šk. bogoslovnem semenišču v Ljubljani.

Namestni učitelj Franc Reból je bil z razpisom kn.-šk. ordinariata z dne 1. februarja 1912, št. 727, imenovan za pravega gimnazijskega učitelja z naslovom „profesor“; to imenovanje je c. kr. deželni šolski svet na znanje vzel z razpisom z dne 27. februarja 1912, št. 1060.

Kn.-šk. ordinariat je dovolil z razpisom z dne 6. oktobra 1911, št. 4178, Fr. Rebólu dopust za čas od 12. do 30. oktobra 1911, dr. Antonu Brezniku pa za čas od 16. oktobra do 2. novembra 1911.

II.

Učni načrt.

Podlaga pouku v obveznih predmetih je učni načrt za kn.-šk. privatno gimnazijo v Št. Vidu nad Ljubljano, ki ga je odobrilo c. kr. ministristvo za bogočastje in uk z razpisom dne 14. julija 1905, št. 25.500. Ta načrt se naslanja na občni učni načrt za gimnazije, ki ga je v spremenjeni obliki objavilo c. kr. ministristvo za bogočastje in uk z razpisom z dne 20. marca 1909, št. 11.662.

Obvezni predmeti.

I. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Katekizem: I. in IV. poglavje brez nauka o sv. maši. — Liturgika: Glavni prazniki cerkvenega leta; obredi sv. zakramentov.

2. **Slovenščina** (2 uri na teden). Pravilna izgovarjava in pisava besed. Najvažnejše o ločilih (pika, vprašaj, klicaj, dvopičje, narekovaj). Pravilno oblikoslovje (vzporedno z latinskim poukom). Besedna analiza. Prosti stavek in njegova analiza. Empirično razlaganje zloženega stavka. — Pravilno branje; besedna in stvarna razlaga beril; obnavljanje beril in učenje na pamet. — Vsako polletje 10 šolskih nalog; [izprva narekovanje za pravopisne namene; pozneje obnova beril pripovedne vsebine.

3. **Nemščina** (5 ur na teden). Berilo: Prav lahka celotna berila, v prvi vrsti pripovedne vsebine (kratke pripovedke in basni). Učenje besedi in rekel z vednim ozirom na njihovo tvorbo. Razgovarjanje na temelju obdelanih beril in na podlagi tega, kar so učenci videli in izkusili.

Učenje na pamet in predavanje v nevezani in vezani besedi. — Slovnica: Ponavljanje in izpopolnjevanje v ljudski šoli obdelane tvarine. Nova učna snov: Najvažnejše oblike pomožnih glagolov, empirično obravnavanje krepkih glagolov na podlagi beril, sklanjatev pridevnika s samostalnikom, najnavadnejši prislovi. Pravopisne vaje po najvažnejših skupinah in najvažnejša slovnična pravila iz oblikoslovja in skladnje. — Pismene naloge: Narekovanje obdelanih beril, obnavljanje predelanih beril po vprašanih in zdržema, izpremenjeno pripovedovanje, opisovanje navadnih predmetov, ki jih učenci vidijo. Vsak mesec 2 šolski nalogi.

4. Latinščina (8 ur na teden). Pravilno oblikoslovje, t. j. petero pravih sklanjatev, pravila o spolu, pridevniki in prislovi s stopnjevanjem, važnejši zaimki, glavni in vrstilni števniki, četvero pravih spregatev, nekaj važnejših predlogov in veznikov. Slovnični pouk se vrši na podlagi latinskih vadb. — Od druge polovice prvega polletja dalje vsakih 14 dni ena polurna šolska naloga.

5. Zemljepis (2 uri na teden). Nazorno dovajanje do osnovnih zemljepisnih predstav, v začetku z ozirom na šolsko okolico, pozneje pa v vedni zvezi s predelano učno tvarino. Dozdevno gibanje solnca z ozirom na šolsko poslopje ob različnih dnevnih in letnih časih. Orientiranje v šolskem okolišču in na zemljevidu. Prvo spoznavanje stopinjske mreže na globu. Popisovanje in razlaganje svetlobnih in toplotnih razmer, pojavljajočih se v domovini tekom enega leta, kolikor so neposredno zavisne od dnevne dolgosti in solčnega viška. Glavne oblike kopnega in vodovja, kakor so razdeljene po zemlji, in njih opis. Lega najznaemitejših držav in mest z vednim vežbanjem v branju zemljevidov. Poskušnje v risanju najenostavnejših zemljepisnih predmetov.

6. Matematika (3 ure na teden). Aritmetika: Štirje osnovni računski načini z imenovanimi in neimenovanimi števili v omejenem obsegu, ki se polagoma razširja. Rimske številke. Domači novci, mere in uteži. Decimalna števila v pozicijskem sestavu, pozneje kot decimalni ulomki. Predvaje za računanje z navadnimi ulomki. — Geometrija: Vaje v ogledovanju enostavnih teles, zlasti kocke in krogle. Vaje v rabi šestila, ravnila, trikotnika, merila in kotomera. Merjenje in risanje enostavnih predmetov. Svojstva in medsebojna zveza posameznih geometričnih likov (kot 90° , 60° , enakokraki, pravokotni, enakostranični trikotniki itd.). Vzoredne in pravokotne premice in ravnine na individualnih ploskvah in telesih. Ploščina kvadrata in pravokotnika, prostornina kocke in kvadra. — Vsako polletje tri šolske naloge. Od ure do ure kratke domače vaje.

7. Prirodopis (2 uri na teden). Prvih 6 mesecev: Živalstvo, in sicer opisovanje tipičnih sesavcev in ptic s posebnim ozirom na redne

biološke razmere. Zadnje 4 mesece: Rastlinstvo, in sicer opis enostavnih semenskih rastlin, da se učenci seznanjajo z najvažnejšimi morfološkimi osnovnimi pojmi z ozirom na najnavadnejše biološke razmere.

8. **Lepopis** (1 uro na teden). Vaje v latinski in nemški pisavi.

II. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Katekizem: II. in III. poglavje, sveta maša, V. poglavje. — Liturgika: Razne pobožnosti, procesije, romanje; oltar in slike; cerkvena obleka, cerkvene posode, cerkvene barve in knjige: obredi svete maše.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Sistematičen pouk v oblikoslovju, posebno glagol; pregled glagolnih vrst. Osnovni pojmi o zloženem stavku. Natančen pouk o ločilih. — Branje in učenje na pamet kakor v I. — Nalog (šolske in domače se vrstijo) 9 v vsakem tečaju: Obnavljanje prostih povesti in pripovednih opisov, končno samostojni opisi.

3. **Nemščina** (5 ur na teden). Berilo: Lahka celotna berila pripovedne in opisne vsebine, daljše pripovedke, basni in bajke, kratki opisi, učenje besedi in rekel, razgovarjanje, učenje na pamet in predavanje kakor v I. — Slovnica: Ponavljanje šibkih in krepkih glagolov tvorne in trpne oblike vseh časov; sklanjatev pridevnikov s samostalnikom. Sistematično obravnavanje krepkih glagolov. Konjunktiv vseh časov v aktivu in pasivu. Zaimenski prislovi. Izpopolnjevanje predlogov. Pravopisne vaje in važnejša slovnična pravila, kakor v I. — Pismene naloge: Pripovedovanje nepredelanih beril, v zvezi z berilom posnetki, vsebina, izpreminjevanje, razširjevanje beril itd.; opisovanje navadnih predmetov iz vsakdanjega življenja. Vsak mesec dve šolski nalogi.

4. **Latinščina** (7 ur na teden). Pravilno oblikoslovje se dopolnjuje s poukom o onih vrstah zaimkov, števnikov in glagolov, ki se niso obravnavale v I.; najvažnejše nepravilnosti v sklanji, slovniškem spolu in spregi. Utrjevanje in razširjanje sintaktičnih oblik; zavisna vprašanja; accusativus cum infinitivo in enostavnejši participialni skladi. Slovnični pouk se vrši na podlagi latinskih vadb. Navajanje učencev k prepariranju latinskih stavkov in beril. Šolske in domače vaje kakor v I. Vsakih 14 dni šolska naloga za pol do tričetrt ure.

5. **Zgodovina** (2 uri na teden). Stari vek: Podrobnejše obravnavanje bajk. Svetovnozgodovinsko najvažnejše osebe in dogodki, zlasti, iz zgodovine Grkov in Rimljanov.

6. **Zemljepis** (2 uri na teden). Dozdevno gibanje solnca v različnih zemljepisnih širinah (v zvezi s primernim popisom pokrajina), primerjano z gibanjem solnca v domačem kraju; iz tega se izvaja dokaz,

da ima zemlja obliko krogle in velikost zemlje. Podrobnejši nauk o globu. — Azija in Afrika po legi in obrisu, v goropisnem, vodopisnem, krajepisnem in podnebnem oziru. Z ozirom na zemljo in podnebje: rastlinstvo, deželne prirodine in opravila narodov le na posameznih, iz obližja vzetih in prav jasnih zgledih. — Evropa. Pregled po obrisu, reliefu in vodovju. Dežele južne Evrope in britskega otoškega kraljestva z istih motrišč kakor pri Aziji in Afriki. — Vaje v enostavnih zemljepisnih obriskih.

7. **Matematika** (3 ure na teden). Aritmetika: Mere in mnogokratniki. Razstavljanje števil v prafaktorje. Splošna pravila za računanje z ulomki. Pretvarjanje navadnih ulomkov v decimalne ulomke in obratno. Premo in obratno sorazmerne količine v sklepnih računih. Odstotni in enostavni obrestni računi. — Geometrija: Nazorni nauk o somernosti ravnih likov in teles. Načrtavanje in skladnost trikotnikov. Svojstva trikotnikov, četrkotnikov, mnogokotnikov in krogov. Najvažnejša svojstva pokončne prizme, piramide, valja, stožca in krogle. — Naloge kakor v I.

8. **Prirodopis** (2 uri na teden). Prvih 6 mesecev šolskega leta: Živalstvo, in sicer ptice ter opis glavnih zastopnikov drugih še ne opisanih razredov vretenčarjev, dalje stonoge in drugi brezvretenčarji s posebnim ozirom na biologične razmere. Pregled razdelitve vsega živalstva. — Zadnje 4 mesece šolskega leta: Rastlinstvo, in sicer opis semenskih rastlin manj enostavnega ustroja ter nekaterih trosocvetk z vednim ozirom na način življenja. Pregledna razdelitev rastlinstva.

III. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). I. polletje: Liturgika. II. polletje: Zgodovina božjega razodetja v stari zavezi.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Ponavljanje oblikoslovja. O skladnosti in skladnji imena. Praktične vaje v besedotvorju. Nadaljnje vaje v stavkovi analizi. — Berilo: Umevanje notranje zveze kot podlaga za vaje v dispoziciji. Praktično izvajanje glavnih posebnosti opisa in orisa. Prosto pripovedovanje. Učenje na pamet kakor v I. — Naloge (vrstijo se šolske in domače naloge): Vsako polletje 8 nalog, večinoma opisi. Posnetki in razširjanje beril. Obnavljanje tvarine, ki se je obravnavala pri polku v drugih jezikih ali drugih učnih predmetih.

3. **Nemščina** (4 ure na teden). Berilo: Obravnavanje beril pripovedne in opisne vsebine (zgodovinske pripovedke iz starega in srednjega veka), lažje pesmi pripovedne vsebine. Poleg razlage, kakor v I. in II., dispozicija, kratka vsebina, karakteristika kraja, časa in oseb, osnovna misel. Vse to se uporablja za razgovarjanje. Razgovarjanje na podlagi

tega, kar so učenci videli in izkusili. Učenje na pamet kakor v prejšnjih razredih. — Slovnica: Sistematičen pouk v oblikoslovju in pravopisu, ki se je vršil empirično v I. in II. Skladnja prostorazširjenega stavka. — Pismene naloge: Na podlagi obdelanih beril posnetki itd. kakor v II. Lahki opisi, kratki podatki o tem, kar so učenci sami doživeli. Vsak mesec dve šolski nalogi.

4. **Latinščina** (6 ur na teden). Slovnica (2 do 3 ure na teden). Nauk o stavku: Prosti stavek s posebnim ozirom na nomen. Predlogi. — Berilo (3 do 4 ure na teden): Čitanka z odlomki iz Kornelija Nepota in Kurcija Rufa. Vežbanje v prepariranju. V II. polletju prvi poizkusi v branju brez priprave. — Pismene vaje: Domače in šolske vaje po potrebi. Vsako polletje 5 celournih šolskih nalog.

5. **Grščina** (5 ur na teden). Pravilno oblikoslovje, izvzemši verba liquida in verba na *-mu*. Prevajanje iz grščine in na grščino na podlagi vadnice. — Od druge polovice I. polletja dalje vsak mesec ena šolska naloga.

6. **Zgodovina** (2 uri na teden). Srednji vek in novi vek do vestfalskega miru: Svetovnozgodovinsko najvažnejše osebe in dogodki s posebnim ozirom na zgodovino avstrijsko-ogrske monarhije.

7. **Zemljepis** (2 uri na teden). Evropske dežele, ki se v II. razredu niso obravnavale (izvzemši avstrijsko-ogrsko monarhijo). Amerika in Avstralija, z istih motrišč kakor v II. razredu, posebno tudi kar se tiče podnebnih razmer. Dopolnjujoča ponavljanja iz astronomičnega zemljepisa z ozirom na fizikalni pouk iste učne tvarine v tem razredu. Risanje zemljevidov kakor v II.

8. **Matematika** (3 ure na teden). Aritmetika: Računanje s celimi občnimi števili. Kvadrat in kvadratni koren, kub in kubični koren. Razreševanje najenostavnejših enačb. Okrajšano računanje z nepopolnimi števili. — Geometrija: Enostavno primerjanje in pretvarjanje likov. Merjenje krogovega oboda in loka. Ploščina ravnih likov. Pitagorov izrek in njegova uporaba. Najvažnejše o kocki, kvadru, prizmi, piramidi, valju, stožcu in krogli. — Naloge kakor v I.

9. **Fizika** (2 uri na teden). Osnovni pojmi: Prostornost teles; opis treh vrst skupnosti; absolutna in specifična teža; zračni pritisk. — Iz nauka o toploti: Toplotni občutki; stopinja in množina toplote; specifična toplota; izpreminjanje prostornine in skupnosti; toplomeri; napečnost par, princip parnega stroja; izvori toplote; prevod in žarjenje toplote. — Iz nauka o magnetizmu: Prirodni in umetno narejeni magneti; magnetna igla; magnetni poli ter njih vzajemno delovanje, magnetovanje po razdelbi; zemeljski magnetizem, deklinacija, inklinacija, busola. — Iz nauka o elektriki: Elektrizovanje s trenjem in po podelitvi; prevod elektrike; elektroskopi; sedež elektrike; električna gostota; elektrizo-

vanje po razdelbi; električni kolovrat; priprave za nabiranje elektrike; blisk in grom, strelvod. Enostavni galvanski členi; električni tok, njegovi toplotni in svetlobni učinki; elektroliza (razkroj vode in galvanoplastika); magnetični učinki električnega toka; brzojav; električni navod; telefon in mikrofون. — Iz akustike: Postanek in širjenje zvoka, šum in zvenk; višina tona, lestvica tonov; jakost tona; strune; glasbene vilice, piščali; odboj zvoka; sozvočenje in resonanca; človeško uho. — Iz optike: Izvori svetlobe; premočrtno širjenje svetlobe, senca, lunine izpremene, solnčni in lunini mrki, temna sobica; jakost svetlobe; odboj in lom svetlobe; ravna in sferična zrcala; prizme in leče; oko; drobnogled; razkroj svetlobe; mavrica. — Iz astronomije: Orientiranje na zvezdnem nebu; lunine izpremene; navidezno premikanje solca glede na premičnice.

IV. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Zgodovina božjega razodetja v novi zavezi.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Glagolna skladnja. Sistematičen pouk o zloženem stavku; perioda in razporedba stavkov. — Osnovni pojmi prozodike in metrike. Berilo kakor v III. Uvod v presojevanje vednostne proze. Vajnejši literarno-historični podatki. — Učenje na pamet in razumno predavanje (tudi proze). Naloge kakor v III.; zraven še orisi in primere; proste teme pripovednega značaja. Vaje v dispoziciji.

3. **Nemščina** (4 ure na teden). Berilo: Obravnavanje beril zlasti spisov in orisov, zgodovinska tvarina iz novega veka, lahke razprave iz deželno- in narodoslovja, pesmi pripovedujoče vsebine. Razgovarjanje kakor v III. Učenje na pamet in predavanje kakor v prejšnjih razredih. — Slovnica: Sistematično obravnavanje skladnje zloženega stavka. — Pismene naloge: Opisovanje na podlagi beril in razgovarjanja, situacijske slike in razna druga uporaba obdelanih beril. Vsak mesec dve šolski nalogi.

4. **Latinščina** (6 ur na teden). Slovnica (2 do 3 uri na teden): Nauk o stavku: prosti in zloženi stavek s posebnim ozirom na glagol; vezniki. Berilo (3 do 4 ure na teden): Iz Cezarja „De bello Gallico“ (nekako tri knjige). V II. polletju se more Cezar zamenjati s čitanko (gl. III.). — Naloge kakor v III.

5. **Grščina** (4 ure na teden). Slovnica: Dopolnjevanje pravilnega oblikoslovja; verba liquida in glagoli na *-m*, za branje prozaikov najpotrebnejše nepravilnosti v pregibanju. Glavne točke iz skladnje. — Vsak mesec ena šolska naloga.

6. **Zgodovina** (2 uri na teden). Novi vek od vestfalskega miru do sedanjih časov: Svetovnozgodovinsko najvažnejše osebe in dogodki s posebnim ozirom na zgodovino avstrijsko-ogrske monarhije.

7. Zemljepis (2 uri na teden). Prirodnoznanjski in politični zemljepis avstrijsko-ogrske monarhije. Statistični del se ne obravnava, pač pa tem podrobneje deželski pridelki, opravila, prometne in kulturne razmere narodov. Risanje zemljevidov kakor v II.

8. Matematika (3 ure na teden). Aritmetika: Osnovni računski načini in njih medsebojna zveza. Pretvarjanje številnih izrazov in razreševanje enačb z njih preizkušanjem. Vežbanje v funkcionalnem pojmovanju s tem, da se učenci opozarjajo, kako se izpreminja rezultat, če se izpreminjajo računski elementi. Mere, mnogokratniki; ulomki; enačbe prve stopnje z eno in več neznankami; razmerja in sorazmerja; čisto kvadratične enačbe, v kolikor se rabijo v planimetriji. Načrtavanje linearne funkcije in razreševanje enačb prve stopnje s pomočjo funkcijskih črt. — Geometrija: Planimetrija. Ponavljanje in poglobljanje prej obdelane učne stvarine po Evklidovem definujočem in dokazujočem načinu na karakterističnih zgledih. Razvrstitev ostale stvarine v obliki nalog. Razreševanje načrtovalnih nalog po raznih splošnejših načinih (tudi z načrtovanjem algebrskih izrazov). Računske naloge v naravni zvezi z drugo učno stvarino. — Naloge in domače vaje kakor v I.

9. a) Fizika (I. polletje, 3 ure na teden). O ravnotežju in gibanju: merjenje sil z uteži in njihovo opisovanje s pomočjo daljic. Vzvod, tehtnica, kolo na vreteno, škrpec, poševna ploskev (statiške razmere, sestavljanje in razdeljevanje sil). Težišče. Vrste ravnovesja. Enakomerno gibanje. Prosti pad. Navpični met navzgor. Sestavljanje in razstavljanje gibanja. Grafično predstavljanje vodoravnega in poševnega meta. Gibanje ob poševni ravnini. Drgnjenje. Zakoni nihanja. Sredobežnost. Najvažnejše prikazni pri vdaru prožnih teles.

Kratka obnovitev prikazni na nebu in njihova razlaga po Kopernikovem sestavu.

O tekočinah: Lastnosti. Prevajanja tlaka. Gladina. Hidrostatični tlak. Občujoče posode (lasovitost). Arhimedovo počelo. Najenostavnejši slučajji za določevanje specifične teže po opazovanju vzgona. Plavanje teles, areometer z lestvico.

O plinih: Lastnosti. Tlakomer, manometer. Mariotlov zakon. Vodne in' zračne sesalke. Natega. Zrakoplov.

9. b) Kemija in mineralogija (II. polletje, 3 ure na teden). Sestava zraka. Prvina, zmes, spojina. Sinteza, analiza, substitucija, redukcija, zakoni ohranitve mase in določenih utežnih ter prostorninskih razmerij na nekaterih enostavnih poizkusih. Elektroliza. Kemična pisava. Osnova, kislina, sol. Majhna izbira prvin in njihove najvažnejše spojine. Pojasnilo bistvenih znakov organskih snovij na nekaterih zgledih.

V neprestani zvezi s kemijskim poukom se opisujejo na temelju demonstriranega materiala najvažnejše rudnine in hribine ter se končno nakratko in pregledno ponovi cela učna snov iz mineralogije.

V. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Resničnost katoliške vere.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Splošne podlage besedotvorja, etimologija, ljudska etimologija, izpreminjanje pomena, tujke in izposojenke z ozirom na dejansko in kulturno življenje. Osnovni pojmi poetike. Ljudska poezija. Posamezno: Epika; najiminitnejši epiki do najnovejše dobe. Tropi in figure. — Branje in učenje slovenskih in hrvaških narodnih pesmi in umetnih pesmi, ki so postale narodne. Empirično poudarjanje razlik med hrvaškim in slovenskim jezikom. Privatno berilo: Različna dela iz novejšega pripovednega slovstva. Učenje na pamet kakor v IV. — Naloge (vrstijo se domače in šolske naloge, vsako polletje 6 nalog): Proste teme, tudi razmišljevalne vsebine, in na podlagi raznovrstne učne stvarine.

3. **Nemščina** (4 ure na teden). Berilo: Branje zgodovinskih, zemljepisnih, prirodopisnih in drugih znanstvenih stavkov, da se kolikor mogoče intenzivno gojijo govorne vaje. Primerni sestavki iz leposlovja, posebno pesmi pripovedne vsebine. Učenje in predavanje izbranega gradiva v vezani in nevezani besedi. — Slovnica: Ponavljanje posameznih oddelkov; besedotvorje; besedne rodbine; ljudska etimologija; tujke. — Pismene naloge: Opisovanja, razprave, orisi, raznovrstna uporaba obdelanega gradiva. Vsako polletje 5 šolskih nalog.

4. **Latinščina** (6 ur na teden). Berilo: 5 ur na teden. V I. polletju Ovidij, izbor, zlasti iz metamorfoz in fastov; ponavljanje najvažnejših prozodičnih pravil. Poleg tega, povprečno 1 uro na teden, nadaljevanje berila za IV. razred. V II. polletju Livij, izbor. — Slovnično-stilističen pouk, 1 uro na teden. — Vsako polletje 5 šolskih nalog; izmed teh je zadnja, proti koncu polletja, prevod iz latinščine na slovenščino.

5. **Grščina** (5 ur na teden). Berilo: V I. polletju Ksenofont, Anabasis na podlagi krestomatije. V II. polletju Homer, Ilias (izbor v obsegu dveh do treh knjig). Najpotrebnejša pojasnila o razliki epskega narečja od atiškega na podlagi berila. Poleg tega vsakih 14 dni 1 uro nadaljevanje Ksenofonta. V II. polletju prvi poizkusi v branju brez priprave. — Slovnica, 1 uro na teden, da se razširi in utrdi znanje atiškega narečja. Prilичna jezikoslovna razmišljanja. — Vsako polletje 4 šolske naloge, premenjema iz grščine na slovenščino in iz slovenščine na grščino.

6. **Zgodovina in zemljepis** (4 ure na teden). Zgodovina (3 ure na teden): Navod k učenju zgodovine. Zgodovina starega veka, zlasti

Grkov in Rimljanov, do bitke pri Akciju. — Zemljepis (1 uro na teden): Evropa: Splošni pregled. Ponavljanje, dopolnjevanje in poglobljanje v poznavanju dežel južne Evrope in Francoske. Kavzalne zveze zemljepisnih pojavov (navpična izobrazba in njen postanek, solnčno gibanje in podnebje; podnebje in z njim združeno rastlinstvo in živalstvo; kulturni razvoj posameznih dežel in njih odvisnost od zemljepisnih faktorjev, gospodarske oblike in njih vzroki, trgovski promet in prometna sredstva). Avstralija in Amerika pregledno.

7. **Matematika** (3 ure na teden): Aritmetika: Razširi in dopolni se aritmetična učna tvarina prejšnjega razreda. Uporaba enačb prve stopnje. Nauk o potencah in korenskih izrazih. — Geometrija: Poševna in pravokotna projekcija najenostavnejših teles; tločrt in načrt. Medsebojna lega premic in ravnin v prostoru. Lastnosti, preseki, površje in prostornina prizem, piramid, valjev, stožcev, krogle in njenih delov. Pravilna telesa; vrtenine. — Naloge in domače vaje kakor v I.

8. **Prirodopis** (3 ure na teden). I. polletje: Rudinstvo in glavne poteze iz geologije. Mineralogični pouk spodnje stopnje se pogloblja in izpopolnjuje v morfološkem, fizikalnem in kemičnem oziru. Osnovni pojmi geologije. — II. polletje: Rastlinstvo: Glavne poteze iz anatomije in rastlinske fiziologije. Pregled trosocvetek z morfološkega in razvojnozgodovinskega stališča s posebnim ozirom na one rastline, ki so važne za gospodarstvo v naravi ali za človeka. Najiminitnejše družine semenskih rastlin v njihovem naravnem redu na podlagi morfoloških, anatomičnih in bioloških razmer. Obravnavajo se predvsem koristne in škodljive rastline.

VI. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Resnice katoliške vere.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Lirika in dramatika. Najiminitnejši liriki in dramatik do najnovejše dobe. Sestava drame; pokaže se na vzornem zgledu. — Čitanje iz srbohrvaške proze. Vzoredno s tem: Vežbanje v cirilski pisavi. Branje lažjih staroslovenskih tekstov (Brižinski spomeniki, cerkvenoslovanski evangeljski teksti in podobe); pogloblitve posebnosti staroslovenskega glaso- in oblikoslovja v primeri s slovenščino in srbohrvaščino; kratek pregled staroslovenskih jezikovnih virov; začetki slovenske literarne zgodovine (10.—15. stoletje). Privatno berilo iz vseh vrst leposlovja. Učenje na pamet kakor v V. razredu, posebno epičnih pesnitev Prešernovih. Naloge kakor v V. razredu, z vežbanjem domišljije in razuma.

3. **Nemščina** (4 ure na teden). Berilo kakor v V. razredu. Iz leposlovja lirične pesmi. Učenje na pamet in predavanje kakor v V. —

Slovnica: Sistematično obravnavanje najlažjih glasoslovnih pravil. — Pismene naloge kakor v V.

4. **Latinščina** (6 ur na teden). Berilo: 5 ur na teden. V I. polletju Salustijev Jugurtha ali Catilina; vsaj en Ciceronov govor „in Catilinam“; v II. polletju Vergilijeva Eneida, izbor, tako da dobi učenec pregled celotne vsebine in sestave te pesnitve. Poizkušnje iz eklog in georgikov po učiteljevi izvolji. — Slovničnostilističen pouk (1 uro na teden) in šolske naloge kakor v V.

5. **Grščina** (5 ur na teden). Berilo: V I. polletju Homer, Ilias (izbor v obsegu 6—7 knjig). — V II. polletju Herodot, izbor s posebnim ozirom na perzijske vojne. Poleg tega po možnosti ena biografija Plutarhova. Slovnica in pismene naloge kakor v V.

6. **Zgodovina in zemljepis** (5 ur na teden). Zgodovina (4 ure na teden): Nadaljevanje in konec zgodovine Rimljanov. Zgodovina srednjega veka in novega veka do vestfalskega miru. — Zemljepis (1 uro na teden): Severna, vzhodna in srednja Evropa (razen Avstrijsko-ogrske monarhije) po načrtu V. razreda. Afrika in Azija pregledno.

7. **Matematika** (3 ure na teden). Aritmetika: Nauk o potencah in korenskih izrazih; imaginarna in kompleksna števila. Logaritmi ter njih uporaba. Enačbe druge stopnje z eno in več neznankami. Najenostavnejše enačbe višjih stopenj, ki se dajo pretvoriti na kvadratne enačbe. Načrtavanje kvadratne funkcije in razreševanje enačb druge stopnje s pomočjo načrtavanja. — Geometrija: Obnovi, razširi in dopolni se stereometrija iz nižjih razredov. Trigonometrija: Kotne funkcije, njih grafično predočevanje in medsebojna zveza. Razreševanje pravokotnih in poševnokotnih trikotnikov. Goniometrijske enačbe. Uporaba trigonometrije pri razreševanju nalog iz planimetrije, stereometrije, zemljemerstva, zemljepisja, astronomije itd. Naloge in domače vaje kakor v I.

8. **Prirodopis** (2 uri na teden). Živalstvo. Somatologija z ozirom na najvažnejša dejstva iz filologije in zdravoslovja. Živalski redovi na podlagi tipičnih oblik z morfološko-anatomijskega, kjer je umestno; tudi z razvojnozgodovinskega stališča.

VII. razred.

1. **Verouk** (2 uri na teden). Življenje po katoliški veri.

2. **Slovenščina** (3 ure na teden). Slovenska slovstvena zgodovina od 16. stoletja do Vodnika (vštevši); opozarjanje na razvoj slovenskega pisnega jezika. Branje zgledov iz slovstvenozgodovinske tvarine. Razlaganje pesmi Levstika, Koseskega in njegovih posnemavcev, Simona Jenka. — V širšem obsegu nadaljevanje srbskega in hrvaškega ter staroslovenskega berila; primerjanje slovenske, srbohrvaške in empirično obravnavane staroslovenske spregatve. Poglavitne znamenitosti iz

početkov drugih slovanskih narodnih slovstev. — Privatno berilo kakor v VI. razredu, poleg tega tudi branje znanstvenih sestavkov. — Prosta predavanja učencev iz vseh strok človeškega znanja. Naloge (vsako polletje 5 nalog) kakor v VI. razredu.

3. Nemščina (4 ure na teden). a) Slovstvena zgodovina. Kratek pregled nemškega slovstva do dobe klasikov. Pregledno: Klopstock, Wieland; natančneje: Lessing, Schiller, Goethe v zvezi s časovnimi strujami do Goethejeve smrti. b) Berilo. Deloma po berilu izbrani odstavki iz Klopstocka, Wielanda, Lessinga, Herderja, Goetheja, Schillerja; klasične drame. — Privatno berilo. Govorne vaje na podlagi prebranih snovi. Učenje na pamet in predavanje pesniških del. c) Pismene naloge. Kakor v V. in VI. razredu, poleg tega še karakteristike. Vrstijo se šolske in domače naloge.

4. Latinščina (5 ur na teden). Berilo. V I. polletju Cicero, prost izbor. V II. polletju: Plinijeva ali Ciceronova pisma. Nadaljevanje berila iz Vergilija ali poizkusi iz rimskih elegikov. — Poleg prostega, nepripravljenega berila tuintam branje lažjih mest, ne da bi se prevajala. — Slovnichnostilističen pouk, eno uro na teden; pri tem tudi vaja v tehniki prevajanja iz latinščine. Šolske naloge kakor v V.

5. Grščina (4 ure na teden). Berilo: V I. polletju Homer, Odiseja (izbor v obsegu 6—7 knjig). — V II. polletju Demosten, dva krajša politična govora ali en daljši (III. filip.); Platon Apologija. Če je 5 ur na teden, se bero poleg tega še odlomki iz Tukidida ali ena Sofoklejeva tragedija. V vsakem polletju 3 šolske naloge, in sicer iz grščine na slovenščino. Prevajanje iz slovenščine na grščino samo po potrebi.

6. Zgodovina in zemljepis (3 ure na teden). Zgodovina novega veka od vestfalskega miru do sedanjih časov; ponavljajo se sem spadajoči deli iz zemljepisa.

7. Matematika (3 ure na teden). Aritmetika: Aritmetične in geometrične postopice. Obrestno obrestni računi. Permutacije, kombinacije, variacije. Binomske potence. Matematična verjetnost. — Analitična geometrija točke, premice in stožkosečnic. Določanje smernih koeficientov navedenih črt s pomočjo diferencialnega koeficienta. Razreševanje algebrskih (in najpreprostejših transcendentnih) enačb z načrtovanjem. — Naloge in domače vaje kakor v I.

8. Fizika in kemija (4 ure na teden). Uvod: Prirodni pojavi; razteznost in skupnost. — Mehanika trdnih teles: Pojem gibanja. Enakomerno gibanje; enakomerno pospeševano in pojemalno gibanje. Prosti pad. Upor sredstva. Princip vztrajnosti in pojem sile. Teža; statično in dinamično merjenje sil. Masa. Absolutni merski sestav. Zakon nezavisnosti. Vertikalni met. Delo, energija. Paralelogram gibanja. Horizontalni in poševni met. Paralelogram sil. Gibanje

po strmini. Trenje. Statični moment. Dvojica sil. Težišče. Ravnotežni položaj. Stroji: vzvod, tehtnica, pritrjeni in gibljivi škripec, škripčevje, kolo na vretenu, vijak. Krivočrtno gibanje. Sredotežna in sredobežna sila. Kroženje. Harmonično gibanje. Nihalo in nihanje. Molekularne sile; prožnost. Udar prožnih in neprožnih teles. — Hidromehanika: Obnovi in dopolni se učna tvarina nižje stopnje. Vpliv molekularnih sil na ravnotežje tekočin. Iztok, reakcija, tok po cevi, hidravlični pritisk tekočin. — Aeromehanika: Obnovi in dopolni se učna tvarina nižje stopnje. Vzgon plinov. Barometriško merjenje nadmorske višine. Aerodinamični pritisk. Difuzija, absorpcija plinov. — Nauk o toploti: Termometer. Razteznost vsled toplote. Mariotte — Gay — Lussacov zakon. Kalorija. Specifična toplota. Mehanični ekvivalent toplote. Hipoteze o toploti. Izpreminjanje skupnosti vsled toplote. Napetost in gostota pare. Vtekočinjenje plinov. Vlažnost. Parni stroj. Provod toplote. Izžarevanje toplote. Viri toplote. Izoterme, izobare, vetrovi.

Kemija (2. polovica II. polletja): Ponovi se učna tvarina nižje skupine, ki se izpopolni in poglobi z molekularno in atomsko teorijo.

9. **Filozofična propedeutika** (2 uri na teden): Uvod v logiko.

Pregled tedenskih ur

v obveznih predmetih po posameznih razredih.

Predmeti	I. a	I. b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj
Verouk	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Slovenščina	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Nemščina	5	5	5	4	4	4	4	4	35
Latinščina	8	8	7	6	6	6	6	5	52
Grščina	—	—	—	5	4	5	5	4	23
Zgodovina	—	—	2	2	2	3	4	3	16
Zemljepis	2	2	2	2	2	1	1	—	12
Matematika	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Prirodopis	2	2	2	—	—	3	2	—	11
Fizika (in kemija)	—	—	—	2	3	—	—	4	9
Filoz. propedeutika	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Lepopis	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Skupaj	26	26	26	29	29	30	30	30	226

Neobvezni predmeti.

1. **Prostoročno risanje.** V tem predmetu so se poučevali vsi učenci prvega razreda v oddelkih *a* in *b*, in učenci drugega razreda (v 2. polletju) v dveh oddelkih; vsak oddelek 3 ure na teden. V prvem razredu so risali preproste iz geometriških likov sestavljene (moderne in historične) plohe, ornamentalne motive, stilizirane naravne like, predmete v narisu in plohe oblike po naravi. Semtertje risanje iz spomina. Risbe se izvajajo s svinčnikom in čopičem v dveh do treh barvah. — V drugem razredu: perspektivno risanje po prostem opazovanju, risanje temeljnih prostorovih likov v zvezi s sorodnimi predmeti v naravi in pohištvo; nadaljevalne risanja plohih motivov. Semtertje risanje iz spomina in vaje v skiciranju.

2. **Telovadba** se je poučevala po razredih. Vsak razred je telovadil po eno uro na teden.

Gojile so se redovne vaje (na mestu in med korakanjem), korakanje (navadno razdeljen korak, menjalni korak itd.), tekanje (tekmovalno in vztrajno), proste vaje, vaje z železnimi in lesenimi palicami in z ročki (na mestu in med korakanjem). Telovadilo se je tudi na sledečem orodju:

Konj (podolgem in na šir), bradlja, drog, krogi, viseči drog, koza, plezanje po drogovih in po vrvi, navpične, poševne in vodoravne lestve. Skakanje v višino, daljavo z natekom ali z mesta, z odpahom na navadni ali prožni deski, ali z odpahom na golih tleh. Skakanje v globino in skakanje čez dolgo kolebnico.

Gojile so se zlasti v nižjih razredih mnogovrstne telovadne igre, kakor: skakalne in tekalne igre, igre z žogo. V višjih razredih so se gojile težje borilne igre. Gojila se je pa tudi športna igra: zbijanje žoge z ного (Football). Igralo in telovadilo se je ob ugodnem vremenu tudi na prostem. Telovadili so vsi gojenci, razen onih, ki so bili oproščeni na podlagi zdravniškega izpričevala.

3. **Italijanščina** se je poučevala 2 uri na teden. Pouka so se udeleževali učenci iz IV., V. in VI. razreda; v prvem polletju 18 učencev, v drugem polletju 9 učencev. Za podlago je služila slovnica *A. Mussafia-Maddalena*. Oziralo pa se je pri pouku na vso moč na praktičnost italijanščine kot živega jezika in se je izpopolnjevala gimnazijska učna knjiga *Mussafijeva* z *Fr. Marchelovim* zakladom terminov za vsakdanje življenje. Po analogiji učne metode za nemščino na slovenskih gimnazijah se je skušalo privaditi uho in jezik italijanščini kolikor mogoče brez pomoči materinega jezika. Da bi se učenci priučili pravilnemu pismenemu jeziku, so se od časa do časa delale tudi primerne pismene vaje.

4. Petje. I. a, I. b: Pravilno dihanje in tvorjenje samoglasnikov in soglasnikov, sistem, ključ (g, f, c), pisava in imena not, oblike pavz, taktovi načini in udarjanje takta, dinamična znamenja, tempo, izrazi za izpreminjavo tempa in tonove moči in druga znamenja, (ponavljalno znamenje, legato, staccato, povdar, tenuto, dihalno znamenje itd.) predstavljalna znamenja, intervali in lestvica. Vaje v intervalih (po Rennerjevih tabelah) in pesmice eno- in dvoglasne. Udeležba: I. a 34, I. b 33.

II. razred: Lestvica (diatonična, kromatična, enharmonično-kromatična) dur-mol. Izpeljava vseh dur-tonovih in vseh mol-tonovih lestvic (harmon. in melod.) Vaje v intervalih in pesmi dvo- in triglasne. Udeležba: 52.

III, IV. in V. razred: Intervali (čisti, veliki, mali, zvečani in zmanjšani, harmonični in melodični). Konsonance in disonance. Razvez disonanc. Trizvok (veliki, mali, zmanjšani in zvečani). Lege trizvoka in zveza trizvokov. Vaje v intervalih in petje četveroglasnih zborov. Udeležba: 26.

VI. in VII. razred. Zgodovina glasbe. Stari vek (4000 pr. Kr. — 375 po Kr.). Glasba Egipčanov, Babiloncev, Asircev, Hebrejcev, Indov, Kitajcev in Japoncev, Grkov, Rimljanov in prvih kristjanov.

Srednji vek: (Sv. Ambrož-Palestrina.) Gregorijanski koral in njegova zgodovina do današnjega dne. Koralne note, nevm, ritmus, razvrstitev nevm, pavze in tonovi načini v koralu. Vaje v koralnem petju. (Ordinarium Missae). Štiriglasni moški zbori. Udeležba: 25.

Cerkveni zbor šteje 90 pevcev, in sicer: 34 sopranov, 22 altov, 16 tenorjev in 18 basov.

5. Stenografija. A. Slovenska. V tem predmetu so se poučevali učenci V., VI. in VII. razreda v dveh tečajih po 1 uro na teden. Učna knjiga za prvi tečaj (1 uro na teden) je bila „Slovenska stenografija“, Fr. Novak. Prvi del. Korespondenčno pismo. Druga izdaja (1910.): Nauk o črkah in njihovem zlaganju v besede (besedotvoritev); nauk o besedah, nastalih po izpeljavi in sestavi, in o besednih plemenih, njihovem pregibanju in krajšanju (besedno krajšanje). — Udeležba v I. polletju: 20 učencev, v II. polletju: 14 učencev. — Učna knjiga za drugi tečaj (1 uro na teden) je bila „Slovenska stenografija“, Fr. Novak. Drugi del (1901.): Debatno pismo ali stavkovno krajšanje. — Udeležba v I. polletju: 15 učencev, v drugem polletju: 12 učencev.

B. Nemška. V nemški stenografiji so se poučevali učenci VI. in VII. razreda, ki so poprej že obiskovali vsaj prvi tečaj slovenske stenografije, in sicer v enem tečaju 1 uro na teden. Učna knjiga je bila „Lehrbuch der Stenographie (System Gabelsberger)“, Emil Kramhall, 8. izdaja (Wien, 1910.): Nauk o besedotvoritvi in besednem krajšanju (Prvi del knjige). — Poleg učne knjige so si učenci naročili za vajo v

branju „Stenographisches Übungsblatt ‚Gabelsberger‘“ Redigiert vom Vereine staatlich geprüfter Stenographielehrer in Österreich. (Vsak mesec razen avgusta in septembra ena številka.) Udeležba v I. polletju: 17 učencev, v II. polletju: 15 učencev.

III.

Učne knjige,

ki bodo služile pouku v šolskem letu 1912/13.

Za I. razred.

Veliki katekizem ali krščanski nauk.

Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.

Sket-Wester. Slovenska čitanka za I. razred srednjih šol.

Končnik-Fon. Deutsches Lesebuch.

Pipenbacher. Latinska slovnica.

Pipenbacher. Latinske vadbe za I. razred.

Pajk. Zemljepis za I. gimnazijski razred.

Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 42. Ausgabe.

Matek-Peterlin. Aritmetika za nižjo stopinjo srednjih šol.

Mazi. Geometrijski nazorni nauk za I. razred.

Macher. Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol.

Macher. Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.

Za II. razred.

Veliki katekizem ali krščanski nauk.

Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.

Sket-Wester. Slovenska čitanka za II. razred srednjih šol.

Končnik-Fon. Deutsches Lesebuch.

Tominšek. Latinska slovnica.

Wiesthaler. Latinske vadbe za drugi gimnazijski razred. 3. izdaja.

Vrhovec-Bežek. Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih šol,

II., 2. izdaja.

Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 42. Ausgabe.

Kaspret. Zgodovina starega veka. 2. izdaja.

Putzger. Historischer Schulatlas. 27.—31. Auflage.

Aritmetika kakor v I.

Mazi. Geometrijski nazorni nauk za II. razred.

Macher. Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol.

Macher. Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.

Za III. razred.

Stroj. Liturgika.

Karlin. Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi.

Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.

Sket-Wester. Slovenska čitanka za III. razred.

Willomitzer-Tschinkel. Deutsche Grammatik für österreichische Mittelschulen. 13. Auflage.

Štritof. Deutsches Lesebuch für die III. Klasse slowenisch-utraquistischer Mittelschulen. 2. Auflage.

Pipenbacher. Latinska slovnica.

Pipenbacher. Latinske vadbe. III. del.

Košan. Latinska čitanka za III. gimnazijski razred.

Tominšek. Grška slovnica.

Tominšek. Grška vadnica.

Vrhovec-Bežek. Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih šol. II., 2. izdaja.

Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 41. Ausgabe.

Mayer-Kaspret. Zgodovina srednjega veka.

Mayer-Kaspret. Zgodovina novega veka.

Putzger. Historischer Schulatlas. 27.—31. Auflage.

Aritmetika kakor v I.

Mazi. Geometrijski nazorni nauk za III. razred.

Senekovič. Fizika za nižje gimnazijske razrede. 3. natis.

Za IV. razred.

Karlin. Zgodovina razodetja božjega v novi zavezi.

Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.

Sket-Wester. Slovenska čitanka za IV. razred srednjih šol.

Willomitzer-Tschinkel. Deutsche Grammatik. 13. Auflage.

Štritof. Deutsches Lesebuch für die IV. Klasse slowenisch-utraquistischer Mittelschulen. 2. Auflage.

Tominšek. Latinska slovnica.

Požar. Latinske vadbe za IV. gimnazijski razred.

Caesar. De bello Gallico, ed. Prammer. 6. Auflage.

Tominšek. Grška slovnica.

Tominšek. Grška vadnica.

Mayer-Kaspret. Zgodovina novega veka.

Orožen. Zemljepis avstrijsko-ogrske države za IV. razred srednjih šol.

Putzger. Historischer Schulatlas. 27.—30. Auflage.

Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 41. Ausgabe.

Matek. Aritmetika in algebra za IV. in V. gimnazijski razred.

Matek-Mazi. Geometrija za IV. in V. gimnazijski razred.
Fizika kakor v III.
Herle. Kemija in mineralogija za IV. razred.

Za V. razred.

Svetina. Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. Prva knjiga.
Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.
Sket. Slovensko berilo za V. in VI. razred. 3. izdaja.
Willomitzer. Deutsche Grammatik. 12. Auflage.
Bauer - Jelinek - Pollak - Streinz. Deutsches Lesebuch für Gymnasien.
V. Band. 2. Auflage. (Ohne mittelhochdeutsche Texte.)
Tomínšek. Latinska slovnica.
Brežnik. Latinske vadbe za peti in šesti gimnazijski razred.
Livii ab urbe condita libri I., II., XXI., XXII., ed. Zingerle.
Ovids ausgewählte Gedichte von Sedlmayer.
Caesar. De bello Gallico, ed. Pramer.
Tomínšek. Grška slovnica.
Tomínšek. Grška vadnica.
Prinz. Auswahl aus Xenophon. I. Teil. Einleitung mit Text. S. Tomínškovim slovarčkom.
Homer. Ilias, ed. Christ.
Pirc. Zgodovina starega veka.
Vrhovec-Bežek. Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih šol.
II., 2. izdaja.
Putzger. Historischer Schulatlas. 27.—29. Auflage.
Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 41. Ausgabe.
Matek, Aritmetika in algebra za četrty in peti gimnazijski razred.
Matek-Mazi. Geometrija za četrty in peti gimnazijski razred.
Poljanec. Mineralogija in geologija za velike gimnazije.
Macher. Botanika za višje razrede srednjih šol.

Za VI. razred.

Pečjak. Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga.
Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 9. izdaja.
Sket. Slovensko berilo za V. in VI. razred. 3. izdaja.
Willomitzer. Deutsche Grammatik. 10.—11. Auflage.
Bauer-Jelinek-Pollak-Streinz. Deutsches Lesebuch für Gymnasien. VI. Band.
Tomínšek. Latinska slovnica.
Brežnik. Latinske vadbe za peti in šesti gimnazijski razred.

- Scheindler. Des C. Sallustius bellum Catilinae, bellum Jugurthinum und Reden und Briefe aus den Historien zum Schulgebrauche herausgegeben.
- Nohl. Ciceros Reden gegen L. Catilina und seine Genossen.
- Klouček. Vergils Aeneis nebst ausgewählten Stücken der Buccolica und Georgica.
- Tominšek. Grška slovnica.
- Tominšek. Grške vadbe.
- Homer. Ilias von Christ.
- Herodot. Auswahl von Scheindler.
- Pirc. Zgodovina starega veka.
- Pirc-Komatar. Zgodovina srednjega veka.
- Vrhovec-Bežek. Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih šol. II., 2. izdaja.
- Putzger. Historischer Schulatlas. 27.—29. Auflage.
- Kozenn-Hardt. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 41. Ausgabe.
- Matek-Zupančič. Aritmetika in algebra za VI., VII. in VIII. gimnazijski razred.
- Matek. Geometrija za VI., VII. in VIII. gimnazijski razred.
- Poljanec. Prirodopis živalstva za višje razrede srednjih šol.

Za VII. razred.

- Pečjak. Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. Tretja knjiga.
- Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole. 8. ali 9. izdaja.
- Sket. Staroslovenska čitanka za višje razrede srednjih šol.
- Sket. Slovenska slovstena čitanka za VII. in VIII. razred, 2. izdaja.
- Willomitzer. Deutsche Grammatik. 10.—11. Auflage.
- Jelinek-Pollak-Streinz. Deutsches Lesebuch für Gymnasien. VII. Band.
- Tominšek. Latinska slovnica.
- Cicero. De imperio Cn. Pompei; ed. Nohl.
- Cicero. Pro Archia poeta; ed. Nohl.
- Cicero. Pro Murena; ed. Kornitzer.
- Vergil. Aeneis von Klouček kakor v VI.
- Plinii epistulae; ed. Kukula.
- Homer. Odyssee von Christ. 4. Auflage.
- Demosthenes. Ausgewählte Reden von Wotke. 5. Auflage.
- Scheindler. Lesebuch aus Plato und Aristoteles.
- Tominšek. Grška slovnica.
- Zgodovina novega veka se pozneje naznani.
- Putzger. Historischer Schulatlas. 25.—28. Auflage.
- Kozenn. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 39.—40. Ausgabe.
- Matek-Zupančič. Aritmetika in algebra za VI., VII. in VIII. gimn. razred.

Matek. Geometrija za VI., VII. in VIII. gimnazijski razred.
Fizika in kemija se pozneje naznanita.
Ozvald. Logika.

Za VIII. razred.

Verouk se pozneje naznani.
Sket-Janežič. Slovenska slovnica za srednje šole 8. ali 9. izdaja.
Sket. Staroslovenska čitanka za višje razrede srednjih šol.
Sket. Slovenska slovstvena čitanka za VII. in VIII. razred, 2. izdaja.
Willomitzer. Deutsche Grammatik. 10.—11. Auflage.
Jelinek-Pollak-Strein. Deutsches Lesebuch. VIII. Band.
Tominšek. Latinska slovnica.
Weidner. Tacitus in Auswahl.
Huemer. Horatius Flaccus.
Tominšek. Grška slovnica.
Scheindler. Lesebuch aus Plato und Aristoteles.
Sophokles. Antigone; ed. Schubert-Hüter.
Domovinoznanstvo se pozneje naznani.
Putzger. Historischer Schultatlas. 25.—28. Auflage.
Kozenn. Geographischer Atlas für Mittelschulen. 39.—40. Ausgabe.
Matek-Zupančič. Aritmetika in algebra za VI., VII. in VIII. gimnazijski razred.
Matek. Geometrija za VI., VII. in VIII. gimnazijski razred.
Fizika se pozneje naznani.
Dušeslovje se pozneje naznani.

IV.

Prebrana tvarina.

A. Iz latinščine.

III. razred: Cornelius Nepos (ed. Košan): Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Thrasybulus, Pelopidas, Epaminondas, Curtius Rufus (ed. Košan): št. 1—6. — Kurzorično: Pausanias, Lysander, Agesilaus, Hamilcar. Curtius Rufus: št. 7—9.

IV. razred: Caesar, De bello Gallico (ed. Pramer): I., II., 16—28, IV., 1—19, VI., 9—29, VII., 68—90. Privatno: II., 1—15, III., IV., 20—38, V., VI., 1—9, 30—44, VII., 1—36.

V. razred: Ovidius (ed. Sedlmayer): Metam. 1—5, 16, 17, 20. Fast. 3, 5. Trist. 1. — Livius (ed. Zingerle) I, 1—26, XXI, 1—40. — Privatno: Metam. 6, 7, 11, 12, 18, 23, 25, 28. Eleg. I. 2, 3, 5. Fast. 1, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16. Trist. 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12. Ex Ponto: 1.

VI. razred: Sallustius (ed. Scheindler): *Bellum Jugurth.*, Cicero (ed. Nohl): *In Catilin.* I., Vergilius (ed. Klouček). *Ecl.* I., V., *Georgic.* št. I., V., VI., *Aeneid.* I., II. — Privatno: Sall. *Bell. Cat.* 1—30, Cic. *In. Cat.* II., IV., Vergil. *Ecl.* VII., IX., *Aeneid.* III.

VII. razred: Cicero (ed. Nohl): *De imperio Cn. Pompei*, (ed. Kornitzer): *Pro L. Murena*, (ed. Nohl): *Pro Archia poeta*; Vergil. (ed. Klouček): *Aeneid.* III., VI. Plinii *Epist.* (ed. Kukula): I—XII, XV, XVI, XVIII, XX, XXIX, LVIII. — Privatno: Cicero. *Cato Maior*, *Laelius*, *Somnium Scipionis*, *De officiis* I. I.; Vergil. *Aeneid.* V., X., XII., *Ecl.* I., V., *Georgic* III.; Plin. XIII, XXI, XXVIII.

B. Iz grščine.

V. razred: Xenophon (ed. Prinz) *Anabasis*: 1—3, 5—10, 12, 15, 21. *Hell.* 2. *Kyr.* 2, 4. — Homer (ed. Christ) *Iliad.* I., II.

VI. razred: Homer (ed. Christ): *Iliad.* IV., VI., XVI., 1—398, 684—866, XVIII.; Herodot (ed. Scheindler): št. 1—7, 9, 12, 14, 19, 23, 24, 25, 26. Privatno: Homer V.: Herodot št. 27, 29, 30.

VII. razred: Homer (ed. Christ); *Odiss.* I. 1—320, V, VI, VII, VIII 1—61, 498—578. IX, X, XI 1—179. Demosth. (ed. Wothe): *Κατὰ Φιλίππου* III. — Platon (ed. Christ): *Ἀπολογία Σωκράτους*.

V.

Pismene naloge.

A. Iz slovenščine.

V. razred.

1.* Poezija poletnega dne. — 2. Stara mati nam je pripovedovala — Prelepe, mične vsakovrstne bajke (Valjavec, Sanje. II). — 3. Kako se kažejo znaki živalske pravljice v Valjavčevi pesmi »Volk Rimljan«? — 4.* Sveti večer v domači hiši. — 5. *Laudamus veteres, sed nostris utimur annis* (Ovid, *Fasti*, I. 225). — 6.* »Ubežni kralj« — vzorna balada. — 7. Obzorje naših epičnih nar. pesmi. — 8.* Slovenski svet, ti si krasan! — 9. V čem se loči srbohrv. nar. epika od slovenske? — 10.* Kako daleč je segel vpliv grške kulture? — 11. Kako peva epik. — 12.* Kako uporabi počitnice?

VI. razred.

1.* S čim je Bogomila pripomogla Črtomiru do spreobrnitve. — 2. Leposlovna umetnina — organizem (po obravnavi v šoli). — 3.* Prvi

Z * so zaznamovane domače naloge.

sneg. — 4. a) K polnočnici; b) Razlika v pripovedovanju med Levstikovim »Krpanom« in Meškovic »Beračem«. — 5.* Valeant mendaciam vatum! (Ovid, Fasti, VI, 252). — 6. Kako peva lirik. — 7.* Hrepenenje po pomladi. — 8. Zakaj se ne dadó upravičiti Prešernovi nazori v Novi pisariji? — 9. Njiva (po dispoz.). — 10. Zgodovina Rima je zgodovinā človeške omike (S. Rutar). — 11. Kaj loči dramatika od epika? — 12.* »Dejanje ti ljubi, a boj se pokoja« (Gregorčič) — z ozirom na počitnice.

Dr. A. Breznik.

VII. razred.

1. Rad na tvojo, hrabri Samo, — Bi pokleknil črno jamo, — Prst poljubil, ki pod njo — Hrabro ti leži telo. (Simon Jenko.) — 2.* Kako pospešuje poljedelstvo blaginjo narodovo? — 3. Per aspera ad astra. (Kako dokazuje resničnost tega izreka zgodovina posameznih mož in celih narodov?) — 4.* Slovenci v tujini v preteklih časih in v sedanosti. — 5. »Zmiraj krasna je narava!« (Josipina Turnogradska.) — 6.* Bis dat, qui cito dat. — 7. Imenuje li pesnik A. Medved po pravici gozd svetišče prirodi? — 8.* Suavis laborum est praeteritorum memoria. — 9. Zakaj moramo ljubiti svojo domovino? — 10. Vpliv nemške romantike na slovensko slovstvo v Vodnikovih dobi.

Fr. Reból.

B. Iz nemščine.

V. razred.

1. Goethes »Erlkönig« und »Der Fischer«. (Ein Vergleich.) — 2. Welche Rolle spielt der Gesang der Erinnyen in Schillers Ballade »Die Kraniche des Ibykus«? — 3. Worin unterscheidet sich das jüngere Hildebrandslied von dem alten Heldengedicht? — 4. Der schönste Tag meiner letzten Weihnachtsferien. — 5. Siegfrieds Jugend. — 6. Kriemhild an der Leiche Siegfrieds. (Nach dem Bilde von Alexander Zick.) — 7. Die Freuden des Frühlings. — 8. Die Schrecken eines Schiffbruchs. — 9. Rast' ich, so rost' ich. — 10. Parzivals Jugend.

VI. razred.

1. Der Ausbruch des Wahnsinns bei Roland nach Ariostos Darstellung im »Rasenden Roland«. — 2. Auf welchen Wegen verbreitete sich die Kultur in Europa? — 3. Nach langjähriger Abwesenheit am Weihnachtsabend wieder in der Heimat! (Nach dem Motiv aus der »Judenbuche« Annettes von Droste.) — 4. Wolframs »Parzival« und Grimmelshausens »Simplicius Simplicissimus«. (Vergleichende Gegenüberstellung.) — 5. Christian Günthers Leben. (Auf Grund seines Gedichtes »An Leonore« erzählt.) — 6. Wettstreit zwischen Winter und Frühling. —

7. Inhalt und Bedeutung der Klopstockschen Ode »Die beiden Musen«. — 8. Inhalt der Exposition in Lessings »Minna von Barnhelm«. — 9. Morgenstund hat Gold im Mund. — 10. Die Vorboten des Bauernkrieges in der 1. Szene von Goethes »Götz von Berlichingen«.

VII. razred.

1. Wer nicht vorwärts geht, der kommt zurücke. (Erläuterung.) — 2.* Wie und warum weicht Goethe in seiner »Iphigenie auf Tauris« von Euripides ab? — 3. Wer kann des Sängers Zauber lösen, — Wer seinen Tönen widersteht? (Schiller.) — 4.* Von der Stirne heiß — Rinnen muß der Schweiß, — Soll das Werk den Meister loben; — Doch der Segen kommt von oben. (Schiller.) — 5. Das Feuer als Freund und als Feind des Menschen. — 6. Im Glück halt ein! Im Leid halt aus! — 7.* Inhalt und Kunst der Exposition in Goethes »Torquato Tasso«. — 8. Wem Gott will rechte Gunst erweisen, — Den schickt er in die weite Welt. (Eichendorff.) — 9.* Der Flurschütz Stüssi. (Eine Charakteristik.) — 10. Ein Rückblick auf die deutsche Romantik.

Fr. Reból.

VI.

Prosta predavanja.

A. Slovenska.

VII. razred.

1. Dornik Janez: Življenje in delovanje slovenske pesnice Josipine Turnogradske. — 2. Zor Vinko: Umetniško delovanje bratov Janeza in Jurija Šubica. — 3. Naglič Karol: Razvoj fotografije in umetniška stremjenja v njej. — 4. Valjavec Frančišek: Matija Valjavec Kračmanov — slovenski pesnik. — 5. Urbanec Frančišek: Pomen in korist hribolastva ter kratek pregled njegove zgodovine, — 6. Starè Andrej: Simon Jenko in njegova pesem. — 7. Flajnik Peter: Oton Zupančič, pesnik-prvak slovenske moderne. — 8. Potočnik Ciril: Iz govorništva: Kako mora govornik nastopiti in govoriti? — 9. Dužnik Alojzij: Tehnični razvoj in pomen zrakoplovstva. — 10. Peterlin Maksimilijan: Telovadba in šport. — 11. Gruden Ivan: Idrijski rudnik.

B. Nemška.

VII. razred.

1. Dolinar Anton: Die ritterlichen Sänger des Mittelalters — Förderer der Tonkunst. — 2. Flajnik Peter: Lessings religiöser Entwicklungsgang. — 3. Barle Jožef: Viktor v. Scheffels »Ekkehard« als histo-

rischer Roman. (Eine ästhetisch-kritische Abhandlung.) — 4. Pivek Ivan: Franz Schubert, der Tondichter. — 5. Stare Andrej: Die Entwicklung der französischen Bühne und dramatischen Poesie bis zum Klassizismus. — 6. Terčelj Filip: Das religiöse Schauspiel des Mittelalters. — 7. Urh Anton: Das Leben des Realisten und des Idealisten. — 8. Meršolj Valentin: Henrik Ibsen als Dramatiker. — 9. Schrems Edmund: Franz Grillparzers Leben und Schaffen. — 10. Žužek Jožef: Der Gesang, die Musik und die Poesie.

VII.

Učila.

I. Gimnazijska knjižnica.

A. Učiteljska knjižnica.

Varuh: *Prof. dr. Jožef Demšar.*

Učiteljska knjižnica se je pomnožila za 37 del, oziroma 116 zvezkov. Koncem šolskega leta 1911/12 šteje 1785 del v 4033 zvezkih.

Časopisi in zborniki:

1. Allgemeines Literaturblatt. Herausgegeben durch die österreichische Leo-Gesellschaft. XXI. Jahrgang. Erscheint am 15. und letzten jedes Monates.
2. Archiv für slawische Philologie. XXXIII. Band. Erscheint in Heften zu 10 Bogen oder Doppelheften zu 20 Bogen, je vier Hefte bilden einen Jahrgang.
3. Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Mitteilungen des Museal-Vereines für Krain. Comptes-Rendus de l'Association du Musée de Carniole. Nova vrsta. Letnik III.
4. Christlich-pädagogische Blätter. Monatsschrift für Religionsunterricht und Jugendseelsorge. Herausgegeben vom Wiener Katecheten-Verein. XXXV. Jahrgang. Monatlich eine Nummer.
5. Čas. Znanstvena revija „Leonove družbe“. Letnik VI. Izhaja kot dvomesečnik.
6. Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. VIII. letnik.
7. Dom in Svet. Lepslovju in znanstvu. Letnik XXV. Izhaja 25. dne vsakega meseca.
8. Geographischer Anzeiger. Blätter für den Geographischen Unterricht. 13. Jahrgang. Jährlich 12 Hefte.
9. Gral, Der. Monatsschrift für schöne Literatur. VI. Jahrgang.
10. Hochland. Monatsschrift für alle Gebiete des Wissens, der Literatur und Kunst. IX. Jahrgang.

11. Hrvatska Straža za kršćansku prosvjetu. Godina X. Izlazi svakoga drugoga mjeseca.
12. Katechetische Blätter. Organ des Münchener Katecheten-Vereins. Neue Folge. XIII. Jahrgang. Monatlich erscheint ein Heft.
13. Kultur, Die. Viertel-Jahrschrift für Wissenschaft, Literatur und Kunst. Herausgegeben von der österreichischen Leo-Gesellschaft. XIII. Jahrgang.
14. Lehrproben und Lehrgänge aus der Praxis der höheren Lehranstalten. Zur Förderung der Zwecke des erziehenden Unterrichts. 1912. Erscheinen vierteljährlich.
15. Ljubljanski Škofijski List. Leto 1912.
16. Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. Letnik XXXII.
17. Nastavni Vjesnik. Izdaje Društvo hrvatskih srednjoškolskih profesora. Knjiga XX. Izlazi jedamput svakoga mjeseca.
18. Natur und Kultur. IX. Jahrgang. Monatlich 2 Hefte.
19. Naturwissenschaftliche Wochenschrift. Organ der Deutschen Gesellschaft für volkstümliche Naturkunde in Berlin. Neue Folge. XI. Band.
20. Planinski Vestnik. Glasilo „Slovenskega Planinskega Društva“. Leto XVIII. Izhaja desetkrat na leto.
21. Slovan. Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. X. letnik.
22. Slovenski Sokol. Glasilo „Slovenske Sokolske Zveze“. IX. letnik. Izhaja 25. dne vsakega meseca.
23. Slovenski Učitelj. Glasilo slovenskih kršćanskih učiteljskih in katehetskih društev. Letnik XIII. Izhaja sredi vsakega meseca.
24. Stimmen aus Maria Laach. Katholische Blätter. Jahrgang 1912. Jährlich 10 Hefte.
25. Theologie und Glaube. Zeitschrift für den katholischen Klerus. IV. Jahrgang. Erscheint jährlich in 10 Heften.
26. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht. Jahrgang 1912.
27. Zeitschrift für das Gymnasialwesen. LXVI. Jahrgang. Jährlich 12 Hefte.
28. Zeitschrift für den deutschen Unterricht. 26. Jahrgang. Erscheint in Monatsheften.
29. Zeitschrift für den Physikalischen und Chemischen Unterricht. 25. Jahrgang. Erscheint sechsmal jährlich.
30. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. 53. Jahrgang. Erscheint zwölfmal jährlich.
31. Zeitschrift für Lehrmittelwesen und pädagogische Literatur. VIII. Jahrgang. Jährlich erscheinen zehn Hefte.

Knjižnica je ud:

32. Družbe sv. Mohorja.
33. Hrvaške Matice.
34. Slovenske Matice.
35. Šolske Matice.

B. Dijaška knjižnica.

Varuh: *Prof. dr. Jožef Demšar.*

a) Slovenska se je pomnožila za 15 del, oziroma 137 zvezkov. Koncem šolskega leta 1911/12 šteje 580 del v 1921 zvezkih.

b) Nemška se je pomnožila za 28 del, oziroma 183 zvezkov. Koncem šolskega leta 1911/12 šteje 382 del v 1052 zvezkih.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila.

Varuh: *Prof. Jožef Kržišnik.*

Zbirka se je pomnožila s temi-le učili:

a) *Zemljevidi*: 1. Baldamus, Dr. A., Sammlung historischer Schulwandkarten, III. Abteilung: Deutsche Geschichte der Neuzeit:

α) Zur deutschen Geschichte des 16. Jahrhunderts,

β) Zur deutschen Geschichte des 17. Jahrhunderts,

γ) Zur deutschen Geschichte des 18. Jahrhunderts,

δ) Zur deutschen Geschichte des 19. Jahrhunderts (I. in II. del).

2. Umlauft F., Wandkarte zum Studium der Geschichte der Österreichisch-Ungarischen Monarchie.

b) *Slike*: 1. Wünsche, Dr. A., Geographische Wandbilder: Serie I. Deutsche Kolonial-Wandbilder: α) Deutsch-Ostafrika, β) Deutsch-Südwestafrika, γ) Kamerun, δ) Togo, ε) Bismarck-Archipel, ζ) Kiautschou, η) Nordchina. — Serie III. Weltverkehr: α) Sueskanal, β) an der Sibirischen Eisenbahn, γ) Singapur, δ) die Magellanstraße, ε) in den Dünen der Sahara, ζ) Australische Landschaft am Überlandtelegraphen, η) die Kanadische Pazifikbahn.

2. Geographische Charakterbilder aus Österreich: α) Liechtensteinklamm, β) Stifiser-Joch, γ) Erzberg, δ) Salzbergwerk in Wieliczka, ε) Salzgärten von Capo d'Istria.

3. Hölzels Geographische Charakterbilder: α) Plateau von Anahuac, β) Hafen von Nagasaki, γ) Krater Kilauea, δ) Cirque de Gavarnie.

III. Prirodopisna zbirka.

Varuh: *Prof. Franc Pengov.*

Zbirka se je pomnožila z naslednjimi predmeti:

A. Zoologija.

I. Nagačeni preparati: 1. kragulj z jajci, 2. jajca čopastega škrjanca.

II. Alkoholni preparati: 3. človeška ribica (3 komadi), 4. jegulja, 5. kapelj, 6. Blennius (Schleimfisch), 7. Thetis (tunicata), 8. Sy-candra raphanus (apnenasta goba), 9. sladkovodni mehurnjak, 10. Pholas (lithodomus) dactylus, kamenovrt (školjka), 11. Dentalium elephantinum (školjka), 12. Phallusia mammulata (accidia, kozolnjak), 13. morska vetrnica (actinia), 14. sipa, 15. Pugula plumosa (mahovnjak), 16. kačjerep (morska zvezda, Ophyotrix alopecurus), 17. Taenia crassicolis (trakulja mačke), 18. cevasti brizgač (Holothuria tubulosa).

B. Rudninstvo in kemija.

V zbirki se nahajajo vse potrebne rudnine, kamenine in druga učila za pouk mineralogije v 4. in 5. razredu. Vsled tesne zveze mineraloškega in kemičnega pouka v 4. razredu se je dopolnila rudninska zbirka še z nastopnimi predmeti za pouk iz kemije in mineralogije (na podlagi učne knjige dr. V. Herletove): 1. Titan, 2. selen, 3. uran, 4. telur, 5. wolfram (kovine), 6. diastasa, 7. gluten, 8. ščavna kislina, 9. legumin, 10. albumin (beljakovina) iz rastlin, 11. tripalmitin, 12. tristearin, 13. triolein, 14. jabolčna kislina, 15. Švajcarjev reagens, 16. kopal, 17. jedrnato milo, 18. marseillsko milo, 19. anilinovo modrilo, 20. methylenova vijolica, 21. šelak, 22. benzol, 23. mira, 24. mastiks, 25. gummi gutta, 26. benzojeva kislina, 27. pepsin, 28. pepton, 29. gazolin, 30. ligroin, 31. ceresin, 32. oksalna kislina, 33. karamel, 34. brom, 35. stearinova kislina, 36. vinska kislina, 37. Seignetova sol, 38. vinski kamen, 39. jod, 40. kali, 41. butylowi alkohol, 42. saccharosa (trsni sladkor), 43. salicilna kislina, 44. karnanba-ovsek, 45. kumarin (dišava suhe trave), 46. asparagin, 47. berlinsko modrilo, 48. grozdni sladkor, 49. dextrosa kemična čista, 50. levulosa (sadni cukr), 51. laktosa (mlečni sladkor), 52. maltosa (sladni cukr), 53. fenol, 54. nitrobenzol, 55. anilin, 56. naptalin, 57. antracen, 58. alizarin, 59. codein, 60. theobromin, 61. chinin, 62. coffein, 63. Scheringova kafra, 64. Hoffmanove kapljice, 65. ledena očetova kislina, 66. indigo, 67. oleinova kislina, 68. amylovi alkohol, 69. carborundum, 70. alizarinovo modrilo, 71. methylovo modrilo, 72. sivi anilin, 73. rumeni anilin (naftolovo rumenilo), 74. zeleni anilin (malahitovo zelenilo), 75. oranžni anilin, 76. črni anilin (nigrosin), 77. vijolični anilin, 78. rdeči anilin (eosin), 79. fibrin iz krvi, 80. cocain, 81. kalijeve ferrocyanid, 82. benzol, 83. albumin iz jajec, 84. ebonit, 85. mazavo milo, 86. petrolejevi eter, 87. vasilinovo olje, 88. vasilin, 89. parafin, 90. ozokerit, 91. metilovi alkohol, 92. formalin, 93. mrav-

ljinja kislina, 94. kloroform, 95. jodoform, 96. etilovi alkohol, 97. etilovi eter, 98. acet aldehyd, 99. očetova kislina, 100. Na-, Al-, Pb-, Cu-acetat, 101. očetovi eter, 102. glicerin, 103. kreosot, 104. kolodium, 105. dextrin, 106. mirbanovo olje, 107. fuchsin, 108. metino olje, 109. citronovo olje, 110. brinjevo olje, 111. janeževo olje, 112. klinčkovo olje, 113. terpentin, 114. kolofonija, 115. celluloid, 116. čreslova kislina, 117. kasein, 118. jantar.

IV. Prirodoslovna zbirka.

Varuh: *Prof. dr. Ivan Knific.*

Pred začetkom šolskega leta se je uredila učilnica za prirodoslovni pouk. Na amfiteatralnem odru so se postavile klopi, kjer je prostora za 60 učencev. Montirala se je 3 m dolga miza iz hrastovega lesa, ki se še lahko podaljša z 1 m dolgo leseno ploščo. Koncem mize je odliv s 3 vodovodnimi pipami. V mizi sami je pnevmatična kadička za poizkuse z vodo in druga dolbina za poizkuse z živim srebrom, električna napeljava in plinovodne cevi z 2 gorilnikoma. Ob steni se je postavilo »kemično ognjišče«. Da se učilnica zatemni, so vsa 4 okna opremljena z velikimi lesenimi okvirji, po katerih se spušča debelo, črno, za svetlobo neprodarno platno. V sprednjem oknu je odprtina za heliostat. Za projiciranje skioptičnih slik se je pritrdil na stropu projekcijski zastor. V učilnico se je napeljal električni tok. Da se izmenični tok izpremeni v premi tok, se je nabavil elektrolitični »izpreminjevalec« (zistem Nodon-Rocheford) za toke do 30 Amperov, ki ga ohlaja ventilator. Plošča za merjenje toka je opremljena z voltmetrom, ampermetrom in reostati. — Vsa dela je izvršila tvrdka Lenoir & Forster na Dunaju.

Zbirka se je pomnožila s temi-le učili:

Mehanika: Nonij; 4 železni žlebovi s stojalom in krogli (za Galilejeve poizkuse gibanja po strmini); kovinske kroglice na vrvi (za prosti pad); dinamometer na prožno pero; energijski aparat; decimalna tehtnica; zračni vijak na vozičku; 3 pristroni za centrifugalni stroj (za vztrajnost tekočin, sredobežni regulator, po žlebu navzgor se valeča krogla); reverzijsko nihalo; večji aparat za poizkuse z vrtavkami (odpor vrtavke, precesija); aparat za Foucaultov poizkus z nihalom; 12 bolonjskih stekleničic; 12 steklenih kapelj. — Hidromehanični (obenem aeromehanični) aparat za pritisk na obmejne stene; aparat za pritisk v notranjščini tekočin; vodna kolesa; mala vodna turbina; hidravlični oven; Mariottova steklenica; Kartezijev potapljač. — Dazimeter; dvo-kraki barometer; 8 steklenih krogel za zračno razredčevalko; recipient s tubusom. — Toplota: Looserjev dvojni termoskop z mnogimi pristroni; destilacijski aparat; model Wattovega parnega stroja; radio-

meter; Daniellov higrometer; bakrena skledica za Leidenfrostov poizkus; varnostni termometer (18°C); utripalni bat. — Električna: Lisičji rep; podnožnik za izoliranje; reagenčni papir za določevanje električnih polov. — Optika: Heliostat z več pristroji. — Zvezdoslovje: Astronomični, obenem terestrični daljnogled z mnogimi pritiklinami. (Iz zapuščine † preč. g. častnega kanonika Jožefa Smrekarja v Ljubljani.)

Kemija: Steklen, z medenino okovan gazometer (6 l); 9 porcelanskih skledic; 6 steklenic za kuhanje; 3 retorte s tubusom; 8 steklenih kozarcev; bakren parilnik; 2 stekl. cilindra; bakrena retorta za proizvodnjo kisika; Kippov aparat; meh, ki se goni z nogo; 2 gorilnika; 1 bireta; 2 pipeti; 2 U-cevi s klorkalcijem; 12 mehurjev iz kavčuka; 2 železni žličici; žličica iz žice; 16 steklenic za reagenčne tekočine; 20 steklenic za reagenčne soli; 7 steklenih ploščic; 5 hesisških lončkov; 3 steklene T-cevi. — Reagenčije: Fenolftaleinov in kurkuma-reagenčni papir; anilin; alkana-koreninice; sapo medicatus; destilirana voda; jod, brom, bromkalij, bromnatrij; salmijak; fosfor; kalij, kalijev hidroksid, kalijev karbonat, pepelika; natrij, natrijev karbonat, natrijev bikarbonat, natrijev hiposulfit; kalcijev karbid; žgano apno; antimon; arzenov trioksid; boraks; železov sulfid, železov klorid, ferociankalij; cink; magnezijev prašek; kalijev hipermanganat; ultramarin; kalijev, amonijev in kromkalijev galun; bakrov klorat; kalijev bikromat; srebrov nitrat; petrolej, vazelin, metilov alkohol, kloroform, absolutni alkohol; natrijev acetat, svinčev sladkor; rodankalij; antimonkalijev tartrat; tanin; skrob; kafa.

Ufenzilije: Univerzalni stativ (po Bunsenu); 18 rezil za vrtanje zamaškov.

Prirodoslovna zbirka šteje: a) učil za fiziko: 222 aparatov v 302 komadih, 45 utenzilij in 7 stenskih slik; b) učil za kemijo: 49 števil v 240 komadih ter 80 kemikalij.

VIII.

Važnejši odloki višjih oblastev.

1. Z razpisom c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 1. januarja 1912, št. 31.068, se prepoveduje prodajanje učnih knjig brez aprobacijske klavzule.

2. Z razpisom c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 24. januarja 1912, št. 1466, se je razširila pravica javnosti, ki je bila podeljena I.—VI. razredu, za šolsko leto 1911/12 tudi na sedmi razred.

3. Razpis c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 19. februarja 1912, št. 940, naznanja, da je ravnatelj na državni gimnaziji v Mariboru, dr. Jos. Tominšek, imenovan za strokovnega nadzornika za telovadni pouk.

4. Z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. marca 1912, št. 1208, se določa, da se morajo redi posameznih ustnih preskušenj in pismenih nalog koncem vsakega tedna vpisovati v katalog.

5. Z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 7. marca 1912, št. 1365, se naroča, da naj se po možnosti izpopolnijo zbirke in knjižnice s protialkoholnimi učili in knjigami.

6. Razpis c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 20. aprila 1912, št. 2782, opozarja na novo ministrsko odredbo z dne 18. marca 1912, št. 13.237, o aprobaciji učnih knjig in učil.

7. Razpis c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 5. aprila 1912, št. 14.822, definitivno urejuje počitnice na srednjih šolah.

IX.

Kronika.

Šolsko leto 1911/12 se je pričelo dne 19. septembra s sv. mašo. Ponavljalni izpiti so se vršili dne 18. septembra.

Dne 20. septembra se je pričel šolski pouk.

Dne 4. oktobra je zavod obhajal god Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa. Učenci z učiteljskim zborom so se udeležili svete maše, po kateri se je zapela cesarska pesem.

Dne 13. novembra je zavod obhajal god sv. Stanislava.

Dne 18. novembra je bila spominska sv. maša za Njeno Veličanstvo pokojno cesarico Elizabeto.

Dne 4., 5., 6., 9. in 12. decembra je zavod nadzoroval c. kr. deželni šolski nadzornik, gospod Frančišek Hubad.

Božične počitnice so trajale od 23. decembra do 2. januarja.

Dne 10. februarja se je zaključilo prvo polletje s sv. mašo in razdelitvijo polletnih izkazov.

Dne 11. februarja se je pričelo drugo polletje; šolski pouk se je pričel dne 14. februarja.

Velikonočne počitnice so trajale od 3. do 9. aprila.

Dne 8. maja so imeli učenci majniški izlet.

Binkoštna počitnice so trajale od 25. do 28. maja.

Dne 12. junija je priredilo vodstvo zavoda v proslavo godu prevzvišenega gospoda knezoškofa slavnostno prireditev: Izgubljeni sin, spevoigro z živimi slikami za soli, mešan zbor in mali orkester.

Prevzvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je ob mnogih prilikah obiskal zavod.

Šolsko leto se je sklenilo dne 6. julija z zahvalno sv. mašo in razdelitvijo letnih izpričeval.

X.

Kako se je pospeševal telesni razvoj mladine.

Preteklo šolsko leto je bilo v zdravstvenem oziru za gojence zavoda precej ugodno.

Primerna lega zavoda, svetli in zračni prostori popolnoma ustrezajo higieničnim zahtevam. Učenci se ob raznih prilikah navajajo k temu, da cenijo svoje zdravje. V tekočem letu se je še posebno veliko storilo za negovanje zob.

Učenci so se mnogo gibali na prostem. Večinoma so trikrat na dan hodili na igrališče, redno trikrat na teden na izprehod.

Gojile so se pod nadzorstvom vzgojnega zavoda raznovrstne igre z ozirom na starost in učne oddelke. Iger so se udeleževali vsi učenci. Pozimi se je pridno gojilo sankanje.

Ob ugodnem vremenu se je vršila telovadba na prostem.

Med posameznimi učnimi urami so bili stalni odmori; ker traja dopoldanski glavni odmor dvajset minut, so prebili učenci tudi ta čas na igrališču.

Dobro je služila učencem tudi domača kopel.

Za bolnike se je posebno skrbelo v primernem bolniškem traktu.

XI.

Zahvala ravnateljstva.

Za knjižnice in zbirke so naklonili zavodu lepih darov: Prevzvišeni gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezoškof ljubljanski; prečastiti kn. šk. lavantinski konsistorij v Mariboru; prečastiti škofijski ordinariat tržaško-koprski; g. J. Aljaž, župnik na Dovjem; dr. A. Breznik, gimn. učitelj v zavodu sv. Stanislava; dr. J. Demšar, profesor v zavodu sv. Stanislava; g. pisatelj F. S. Finžgar, župnik v Sori; † g. L. Gantar, dekan na Vrhniki; dr. J. Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; g. M. Kadunc, župnik na Preloki; dr. J. Knific, profesor v zavodu sv. Stanislava; g. J. König, kn. šk. duh. svétnik, župnik na Vinici; g. J. Kovač, prefekt v zavodu sv. Stanislava; g. J. Logar, župnik v Žireh; g. J. Lomšek, kaplan v Križah pri Trziču; g. St. Premrl, profesor glasbe, regens chori v ljubljanski stolnici; g. F. Reból, profesor v zavodu sv. Stanislava; g. A. Stenovec, župnik v p. v Kamniku; g. F. Steržaj, župni upravitelj na Koprivniku; g. I. Šašelj, župnik v Adlešičih; dr. J. Zorè, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Vsem tem gg. dobrotnikom in drugim, ki so se kakorkoli dobrohotno spomnili zavoda, izreka ravnateljstvo presrčno zahvalo. Bog povrni!

XII.

Statistika učencev.

1. Število.	V razredu							Skupaj	
	I.		II.	III.	IV.	V.	VI.		VII.
	a.	b.							
Koncem šolskega leta 1910/11	32	30	46	49	36	30	33	—	256
Začetkom šolskega leta 1911/12	36	35	54	42	42	32	27	31	299
Med šolskim letom vstopilo . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vseh skupaj torej sprejetih . . .	36	35	54	42	42	32	27	31	299
Med njimi:									
Na novo sprejetih, in sicer:									
Iz nižjih razredov premeščenih	33	35	4	5	—	—	—	—	77
Repetentov	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Zopet sprejetih, in sicer:									
Iz nižjih razredov premeščenih	—	—	46	32	41	31	26	31	207
Repetentov	3	—	3	5	1	1	1	—	14
Med šolskim letom jih je izostalo	2	2	4	—	—	1	—	—	9
Število učencev koncem šolskega leta 1911/12	34	33	50	42	42	31	27	31	290
Med njimi:									
Javnih učencev	34	33	50	42	42	31	27	31	290
Privatistov	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Po rojstnem kraju.									
Iz župnije Št. Vid nad Ljubljano	1	4	—	1	—	—	1	—	7
S Kranjskega sicer	30	27	45	40	41	31	26	30	270
S Štajerskega	1	2	2	—	1	—	—	—	6
S Koroškega	—	—	2	—	—	—	—	—	2
S Češkega	1	—	—	—	—	—	—	—	1
S Primorskega	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Iz Hrvatske in Slavonije . . .	—	—	1	—	—	—	—	1	2
Iz Amerike	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Skupaj	34	33	50	42	42	31	27	31	290
3. Po materinščini.									
Slovencev	34	33	49	42	42	31	27	31	289
Hrvatov	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Skupaj	34	33	50	42	42	31	27	31	290
4. Po veri.									
Rimsko-katoliške veroizpovedi	34	33	49	42	42	31	27	31	289
Grško-katoliške veroizpovedi .	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Skupaj	34	33	50	42	42	31	27	31	290

	V razredu							Skupaj	
	I.		II.	III.	IV.	V.	VI.		VII.
	a.	b.							
5. Po starosti.									
11 let starih	3	4	—	—	—	—	—	7	
12 " "	11	10	2	—	—	—	—	23	
13 " "	14	8	14	2	—	—	—	38	
14 " "	6	10	23	10	1	—	—	50	
15 " "	—	1	11	17	8	1	—	38	
16 " "	—	—	—	10	15	8	1	34	
17 " "	—	—	—	3	15	11	4	35	
18 " "	—	—	—	—	2	8	11	27	
19 " "	—	—	—	—	1	3	8	24	
20 " "	—	—	—	—	—	—	2	13	
21 " "	—	—	—	—	—	—	1	1	
Skupaj .	34	33	50	42	42	31	27	31	290
6. Razredba.									
<i>a) Koncem šolskega leta 1911/12</i>									
<i>je bilo, da vstopijo v naslednji višji razred,</i>									
odlično sposobnih	9	14	10	6	13	7	9	12	80
sposobnih	17	14	34	29	29	23	18	17	181
vobčesposobnih	2	1	3	1	—	—	—	—	7
nesposobnih	6	3	3	5	—	—	—	1	18
Ponavljalni izpit se je dovolil	—	—	—	1	—	1	—	1	3
Brez razredbe jih je	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Skupaj .	34	33	50	42	42	31	27	31	290
<i>b) Dodatek k šolskemu letu 1910/11:</i>									
<i>Ponavljalnih izpitov je bilo dovoljenih . . . . .</i>									
	1	1	2	—	—	2	4	—	10
<i>Izpit je prebilo:</i>									
Povoljno	1	1	1	—	—	1	4	—	8
Nepovoljno (ali jih ni prišlo)	—	—	1	—	—	1	—	—	2
<i>Dodatnih izpitov je bilo dovoljenih . . . . .</i>									
	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Izpit je prebilo:</i>									
Povoljno	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nepovoljno (ali jih ni prišlo)	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Torej je končni izid za šolsko leto 1910/11:</i>									
<i>Za vstop v naslednji višji razred je bilo:</i>									
Odlično sposobnih	5	7	8	13	8	12	13	—	66
sposobnih	16	17	25	26	26	14	18	—	142
Odnos .	21	24	33	39	34	26	31	—	208

	V razredu							Skupaj	
	I.		II.	III.	IV.	V.	VI.		VII.
	a.	b.							
Prenos .	21	24	33	39	34	26	31	—	208
vobčesposobnih	3	1	6	3	—	—	—	—	13
nesposobnih	8	5	7	7	2	4	—	—	33
Brez razredbe jih je ostalo .	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Skupaj .	32	30	46	49	36	30	33	—	256
7. Udeležba pri pouku v ne-obveznih predmetih:									
Prostorčno risanje	34	33	50	—	—	—	—	—	117
Telovadba	33	32	47	41	41	23	23	27	267
Italijanščina (I. tečaj)	—	—	—	—	6	1	2	—	9
Petje (I., II. in III. tečaj)	34	33	50	11	6	9	4	21	168
Stenografija slovenska (I. tečaj)	—	—	—	—	—	14	—	—	14
" " (II. tečaj)	—	—	—	—	—	—	9	3	12
" nemška (I. tečaj)	—	—	—	—	—	—	6	9	15
8. Ustanove.									
Število stipendistov	—	1	3	5	8	5	4	8	34
Skupni znesek ustanov . . . K	—	118	58.50	853.50	1758.89	1381.40	917.02	1184.74	6782.05

XIII.

Imenik učencev koncem šolskega leta 1911/12.

(Debeli tisk znači odličnjake).

I. a razred.

Balanč Franc, Knapi nad Škofjo Loko.

Bergant Mavericij, Krasce pri Moravčah.

Breznik Franc, Raholče pri Lukovici.

Cegnar Anton, Jesenice.

Čemažar Franc, Ravni pri Šent Lenartu nad Škofjo Loko.

Dalis Rudolf, Pötschmühle, Češko. Drnovšek Franc, Sv. Urh pri Zagorju o. S.

Erjavec Ciril, Črnuče.

Gostiša Engelbert, Postojna.

Hočevnar Anton, Ambrus.

Hvastija Ivan, Medvode.

Ilovar Anton, Ustje pri Šmartnem pri Litji.

Jeras Ivan, Šmartno nad Kamnikom.

Koman Leopold, Dravlje pri Šent Vidu nad Ljubljano.

Kožman Viktor, Malo Polje pri Colu.

Kranjc Miroslav, Borovnica.

Lah Andrej, Nadanje selo pri Košani.

Lavrenčič Franc, Vrhpolje pri Vipavi.

Levstek Josip, Sodražica.

Lužovec Franc, Poženik pri Cerkljah.

Markež Franc, Jesenice.

Meze Josip, Gor. Logatec.

Mlakar Josip, Kozarišče pri Starem trgu.

Oblak Janez, Jama pri Mavčičah.

Pirnat Dominik, Brnica, Dol pri Hrastniku (Štajersko).

Pogačnik Anton, Kamna gorica.

Poljanec Josip, Bučka.

Pretnar Josip, Rečica pri Bledu.

Repnik Franc, Rudnik pri Kamniku.

Rožnik Viktor, Nova vas pri Viču.

Sušnik Avgust, Škofja Loka.

Thaler Peter, Jesenice.

Trampuž Danilo, Krk (Istra).

Žetko Franc, Senožeče.

I. b razred.

Baš Jožef, Dolnice pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Birk Francišek, Preserje pri Moravčah.

Briški Alojzij, Zgornja Žaga pri Fari pri Kostelu.

Čebulj Jožef, Jesenice.

Čepeljnik Egidij, Trata pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Debeljak Francišek, Škofja Loka.

Drolc Jožef, Jesenovo pri Čemšeniku.

Hafner Francišek, Kropa.

Hojkar Jožef, Glince pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Hvastija Francišek, Savlje pri Ježici.

Jelovčan Jože, Log pri Poljanah nad Škofjo Loko.

Jerina Ciril, Sinja gorica pri Vrhniku.

Koselj Jakob, Smokuč pri Breznici.

Kovačič Jožef, Martinja vas pri Mokronogu.

Križman Andrej, Mlaka pri Komendi.

Kunc Francišek, Rovte pri Logatcu.

Lavrič Janez, Sodražica.

Lesar Jožef, Gorenja vas pri Ribnici.

Lončar Janez, Horjulj.

Mali Albin, Tržič.

Mav Alojzij, Groblje pri Mengšu.

Missia Jožef, Mota pri Kapeli (Štajersko).

Mlinar Jakob, Stara vas pri Žireh.

Pegan Vladislav, Celje (Štajersko).

Plestenjak Janez, Sv. Barbara pri Škofji Loki.

Polenšek Rok, Podgora pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Prijatelj Jožef, Vinice pri Sodražici.

Rott Jožef, Dol.

Strnad Rudolf, Kranj.

Soklič Valentin, Bohinjska Bela.

Štupar Jožef, Benečija pri Trebnjem.

Tomc Ciril, Moravče.

Virant Francišek, Dvorska vas pri Velikih Laščah.

II. razred.

Arko Jožef, Otavice pri Ribnici.

Ažman Francišek, Podgora pri Pliberku (Koroško).

Bebar Janez, Kompolje pri Dobropoljah.

Bernot Ciril, Hrib pri Hinjah.

Demšar Janko, Sestranska vas pri Trati.

Eršte Leopold, Dol. Medvedje selo pri Trebnjem.

Ferjančič Edvard, Vipava.

Garin Janez, Laze pri Borovnici.

Glivar Ivan, Ambrus.

Guzelj Alojzij Milan, Škofja Loka.

Hočevar Anton, Velike Lašče.

Kalan Andrej, Cerklje na Gorenjskem.

Kalan Janez, Stara Loka.

Kamin Mihael, Dolenja vas pri Veliki Loki.

Kočevar Francišek, Podlož pri Ložu.

Košiček Jožef, Žužemberk.

Kraljič Ivan, Studenec pri Igu.

Krek Mihael, Leskovača.

Lavrič Božidar, Nova vas pri Raketu.

Magušar Valentin, Kropa.

Mencinger Franc, Gradec (Štajersko).

Merše Francišek, Moste pri Komendi.

Mežan Ivan, Spodnji Brnik pri Cerkljah.

Mihevc Jožef, Dolenji Logatec.

Mrak Anton, Log pri Škofji Loki.

Muri Lambert, Zgorno Jezerko (Koroško).

Novak Franc, Vevče pri D. M. v Polju.

Oblak Otmar, Vrhnika.

Oman Peter, Žabnica.

Oražem Jožef, Globel pri Sodražici.

Pavič Milan, Dragoševci (Hrvaško).

Pavlovčič Francišek, Dol pri Borovnici.

Pavlovčič Jakob, Igavas pri Starem trgu.

Perjatelj Josip, Škrajnek pri Velikih Poljanah pri Ribnici.

Pliberšek Ivan, Ljubljana.

Polzelnik Ivan, Velika Slevica pri Vel. Laščah.

Presiček Jožef, Zdole pri Vidmu (Štajersko).

Raznožnik Janko, Lesce.

Rozman Alojzij, Sekoliči pri Suhorju.

Sevnik Franc, Št. Jurije pri Šmarinjah.

Skvarča Ludovik, Slavina.

Slabe Francišek, Vipava.

Stele Janko, Kamnik.

Škerjanec Jernej, Volčji potok pri Radomljah.

Uršič Francišek, Metlika.

Volk Alojzij, Kostel.

Vončina Emil Franc, Jesenice.

Zorec Adolf, Škofja Loka.

Žagar Martin, Spodnje Gameljne pri Smartnem pod Šmarno goro.

Žerovnik Valentin, Stranska vas pri Dobrovi.

III. razred.

Barbič Ivan, Meniška vas pri Toplicah.

Baškovč Ivan, Žejno pri Čatežu.

Blažič Franc, Žužemberk.

Čampa Matija, Slatnik pri Ribnici.

Češarek Josip, Nemška vas pri Ribnici.

Demšar Franc Jožef, Sestranska vas pri Trati.

Exler Maks Vincencij, Kamnik.

Filipič Josip, Podpeč pri Preserjah.

Gerčar Feliks, Cvibel pri Žužemberku.

Gornik Franc, Grabrovec pri Metliki.

Huč Alojzij, Gorenje Ponikve pri Trebnjem.

Jemec Valentin, Klopice pri Sveti Heleni.

Jenčič Franc, Podgorje pri Kamniku.

Jenko Mihael, Zgornji Bernik pri Cerkljah.

Jereb Jakob, Spodnji Bernik pri Cerkljah.

Kandare Ivan, Dane pri Starem trgu pri Ložu.

Kastelic Josip, Klečet pri Šmihelu.

Krašna Ivan, Dolga poljana pri Budanjah.

Krivec Franc, Sava pri Jesenicah.

Lavrič Josip, Nova vas pri Blokah.

Legan Ivan, Gradenc pri Hinjah.

Lovšin Josip, Ribnica.

Marinko Edvard, Komanija pri Dobrovi.

Mauer Andrej, Postojna.

Nastran Alojzij, Češnjevke pri Cerkljah.

Oblak Franc, Borovnica.

Oblak Ivan, Zgornji Bernik pri Cerkljah.

Oražem Ivan, Nemška vas pri Ribnici.

Pipan Josip, Dravlje pri Št. Vidu.

Pirnat Alojzij, Zales pri Sveti Trojici.

Premru Ivan, Vrhpolje pri Vipavi.

Sever Ivan, Ježica pri Ljubljani.

Simončič Pavel, Breg pri Smartnem pri Litiji.

Sirnik Pavel, Zg. Kašelj pri D. M. v Polju.

Skala Ivan, Vipava.

Stanko Jurij, Pittsburg v Severni Ameriki.

Stanonik Anton, Sestranska vas pri Trati.

Svet Jakob, Unec.

Štrukelj Alojzij, Št. Vid nad Cirknico.

Urbanija Anton, Podbrdo pri Moravčah.

Žagar Ivan, Hruševje pri Hrenovicah.

Žvokelj Ivan, Vrhpolje pri Vipavi.

IV. razred.

Ambrožič Francišek, Slavina.

Arko Jožef, Bukovica pri Ribnici.

Bajec Anton, Polhov Gradec.

Božič Leopold, Idrija.

Bukovič Ivan, Vipava.

Čepon Anton, Horjulj.

Gorše Ivan, Vaše pri Preski.

Guzelj Vladimir Jožef, Škofja Loka.

Hribar Francišek, Liplje pri Zg. Tuhinju.

Jerman Anton, Krka pri Šmihelu pri Novem mestu.

Kastelic Francišek, Metnaj pri Zatičini.

Kastelic Ivan, Velike Pece pri Št. Vidu pri Zatičini.

Kenk Boriš Maks Blazij, Ljubljana.

Kočvar Štefan, Stranska vas pri Semiču.

Koželj Jožef, Laniše pri Tunicah.

Likar Ludovik, Vojsko.

Lipovšek Ivan, Krašnja.

Lukec Gabriel, Sp. Kašelj pri D. M. v Polju.

Magajna Peter, Gorenje pri Studenem.
Mali Anton, Javornik p. Koroški Beli.
Marinko Ivan, Vnanje Gorice pri Brezovici.
Mervar Alojzij, Cvibel pri Žužemberku.
Nadrah Ignacij, Mrzlo polje pri Zatičini.
Pavlin Frančišek, Kremenca pri Št. Vidu p. C.
Pengal Alojzij, Velike Poljane pri Ribnici.
Perko Viktor, Podnart.
Počkaj Jakob, Veliko Ubeljsko pri Postojni.
Poje Anton, Zg. Čačič pri Osilnici.
Poje Stanislav, Vrhnika pri Ložu.
Puš Ludovik, Vel. Češnjice pri Št. Vidu pri Zatičini.

Raztresen Janez, Butanjeva pri Št. Joštu nad Vrhniko.
Rotar Stanislav, Šmartin pod Šmarno goro.
Savinšek Jakob, Gornji grad (Štajersko).
Strah Jožef, Velike Lašče.
Šali Andrej, Češča vas pri Prečini.
Šifrar Andrej, Praprotno pri Selcih.
Šivavec Vincencij, Strmec pri Dolah pri Litiji.
Špenko Frančišek, Selo pri Vodica.
Trampuš Rafael, Seničica pri Preski.
Varl Valentin, Kamna gorica.
Vidmar Peter, Vrtača pri Semiču.
Zupanec Frančišek Jožef, Ljubljana.

V. razred.

Benčina Frančišek, Ravne pri Blokah.
Bidovec Valentin, Zalog pri Goricah.
Cerar Ivan, Dob pri Domžalah.
Dolničar Frančišek, Hrastje pri Ljubljani.
Ferjančič Jožef, Manče pri Vipavi.
Gašperšič Jožef, Kropa.
Gerčar Jožef, Cvibel pri Žužemberku.
Grat Mihael, Dragomelj pri Št. Jakobu ob Savi.
Hladnik Alojzij, Zg. Kašelj pri D. M. v Polju.
Hladnik Anton, Zg. Kašelj pri D. M. v Polju.
Jereb Peter, Sp. Bernik pri Cerkljah.
Klinar Frančišek, Javornik.
Končan Anton, Domžale.

Kranjc Frančišek, Stara vas pri Postojni.
Lesar Janez, Gorenja vas pri Ribnici.
Moder Anton, Videm pri Dolu.
Mrhar Frančišek, Žlebič pri Ribnici.
Oblak Gabriel, Vrhnika.
Pelè Jožef, Vrhpolje pri Moravčah.
Perne Jožef, Povlje pri Trsteniku.
Peterlin Albin, Preserje pri Homcu.
Potočnik Jakob, Sv. Lenart.
Rode Frančišek, Žiće pri Rovih.
Škedelj Frančišek, Vrbovce pri Št. Jerneju.
Triller Janez, Virmašepri Škofji Loki.
Ude Alojzij, Križe pri Trziču.
Vadnjal Janez, Hrenovice.
Verbič Frančišek, Vrhnika.
Walland Martin, Hlebce pri Lescah.
Zor Janez, Skaručina pri Vodica.
Zgur Leopold, Goče pri Vipavi.

VI. razred.

Adamič Silvester, Žlebič pri Ribnici.
Belec Frančišek, Glinca pri Št. Vidu nad Ljubljano.

Cundrč Jožef, Poljšica pri Gorjah.
Dolničar Vincencij, Sred. Gameljne pri Šmartnem pod Šmarno goro.
Dovč Janez, Stožice pri Ježici.

Gnidovec Albin, Veliki Lipovec pri Ajdovcu.
Gornik Anton, Gora pri Sodražici.
 Govekar Leopold, Smlednik.
 Hrastelj Frančišek, Zagorje ob Savi.
Kern Frančišek, Praprotna Polica pri Velesovem.
Koder Feliks, Preska.
 Korbar Frančišek, Klanec pri Komendi.
Kvas Frančišek, Zalog pri Cerkljah.
 Lovšin Vincencij, Jurjevica pri Ribnici.
 Milavec Ciril, Jakovica pri Planini.

Morel Rafael, Mala Pristava pri Nadanjem selu
 Pirnat Frančišek, Verd pri Vrhniku.
 Planinšek Mihael, Mali konec pri Polici.
 Podbregar Pavel, Podbreg pri Spodnjem Tuhinju.
 Presetnik Frančišek, Kleče pri Ježici.
 Radoš Martin, Radoši pri Radovici.
 Semič Ivan, Šturija.
 Sever Friderik, Škofja Loka.
 Šoklič Jakob, Mlino, Bled.
 Šolar Valentin, Kropa.
 Udir Jožef, Besnica.
Vilfan Janez, Utik pri Vodica.

VII. razred.

Barle Jožef, Stranje pri Dobrniču.
 Dolinar Anton, Trata.
 Dornik Ivan, Nevlje.
 Dužnik Alojzij, Hrenovice.
Flajnik Peter, Hrast pri Vinici.
 Gostiša Vincencij, Ajdovec.
Gruden Ivan, Idrija.
 Hostnik Anton, Podroje pri Šmartnem pri Litiji.
 Lužar Frančišek, Peč pri Polici.
Meršolj Valentin, Radoljica.
Naglič Karol, Šmarca pri Homcu.
 Orehek Karol, Krasce pri Moravčah.
 Peček Alojzij, Rob.
 Peterlin Maks, Podboršt pri Komendi.
 Pintar Janez, Sv. Duh pri Stari Loki.
 Pivek Ivan, Idrija.
 Plevnik Janez, Spodnji Kašelj pri D. M. v Polju.

Pogačar Valentin, Radoljica.
Potočnik Ciril, Žirovski vrh pri Trati.
 Schrems Edmund, Crnac v Slavoniji.
Stare Andrej, Spodnja Senica pri Sori.
Svetelj Blaž, Podgorje pri Kamniku.
 Suštar Frančišek, Kot pri Vodica.
Terčelj Filip, Šturija.
 Urbanec Frančišek, Stara Fužina v Bohinju.
 Urh Anton, Podlipa.
Valjavec Frančišek, Leše.
 Vilhar Janez, Rakek.
 Zor Vincencij, Vaše pri Preski.
 Zupanc Alojzij, Znojile pri Krki.
Žužek Jožef, Velike Lašče.

XIV.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1912/13.

Za prihodnje šolsko leto se bodo učenci vpisovali dne 17. septembra. Istega dne se bodo vršili ponavljalni izpiti.

Ravnateljstvo.

